Ч. 172 (15.003). ЛЬВІВ, неділя 7. серпня 1938. Оплата почтова уiszczona gotówką. РІК LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . 30.00 „
річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Гармати грають — дипльомати радять.

НОВИЙ НЕВДАТНИЙ НАСТУП СОВІТСЬКИХ ПОЛКІВ НА ЯПОНЦІВ.

Совітські частини намагалися сьогодні рано заатакувати японські становища в околиці Чанкуфен, одначе японська артилерія приневолила їх до відступу. Комунікат японського міністерства війни додає, що наступ почався по год. 6.30 рано (місцевий час).

На полудне від озера Чанчіч до наступу вирушили: курінь піхотинців і коло 50 повзів. Одночасно на японські становища на північ від Шашаопін наступав курінь піхоти з 60 повзами.

ЧИ ПРИЙДЕ ДО ПЕРЕМИРЯ?

Зі змісту розмов між японським амбасадором Шіґеміцу та Літвіновом, проголошеного японським міністерством закордонних справ — виходить, на думку політ. кол — що обі сторони погоджуються в засаді на мирне полагодження граничного конфлікту. Першим вислідом переговорів буде, як можна догадуватися, евакуація спірного терену обома сторонами. Вона буде вступом до дальших пертрактацій.

ЯПОНІЯ СХИЛЮЄТЬСЯ ДО ПЕРЕГОВОРІВ.

По розглянені конференцією міністрів: війни, маринарки та закордонних справ ситуації у звязку з демаршом у Москві, японське міністерство закордонних справ переслало амбасадорові Шіґеміцу дальші інструкції з наміром продовжувати переговори.

ТА СОВІТИ НЕУСТУПЧИВІ.

Літвінов зажадав від японського амбасадора в Москві Шіґеміцу,

щоб японці покинули спірні узгіря Чанкуфен, які є власністю Совітів, бо в іншім випадку нема мови про мирну полагоду конфлікту.

Японський проект, щоб війська обох сторін покинули спірний терен, Совіти відкинули.

Совіти вважають, що їх обовязує кордон, визначений договором із Китаєм

і не згодяться на ревізію кордону. Доки хоч один японський вояк буде знаходитися на совітській території, совітський уряд застерігає собі свободу діяння.

Не зважаючи на таке рішуче становище Совітів, японські міродатні кола заявляють, що в засаді декларацію Літвінова можна було би приняти.

ВЕЛИКІ ПРОТИЯПОНСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ.

Від кількох днів відбуваються в СССР великі протияпонські демонстрації, що прибрали вже провокаційний характер. У маніфестаціях беруть участь відділи червоної армії, при чому командант і політичні комісарі виголошують промови проти Японії, домагаючись від большевицького уряду, щоб „покарав" Японію. В резолюціях називають японців образливими словами, зачерпнутими з часу перед російсько-японською війною в 1904. р.

ГОСТРА ІНСПЕКЦІЯ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ.

У звязку з напруженим положенням на Далекому Сході переводять строгу інспекцію всіх відділів червоної армії, щоб піднести її боєву і моральну вартість. Інспекція виявила великі зловживання в інжинірськім корпусі. Виявилося, що в будові військових обєктів панує нечуваний хаос і зловживання. Тому сподіються нових репресій і „чистки" між військовими інжинірами.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВОЯКИ БУДУЮТЬ ОКОПИ В МАНДЖУКО.

Райтер повідомляє з Токіо:

Відділ большевицьких військ перейшов кордон Манджуко і приступив до будови окопів недалеко манджурського села Макешан, 12 миль на полудне від Суфенго.

Большевицька артилерія бомбардувала нагально в суботу рано горби Шуліфен на північ від Чанкуфену.

Горячкові наради делеґатів Анґлії і Злучених Держав.

ЧИ ДІЙДЕ ДО СТАБІЛІЗАЦІЇ ДОЛЯРА І ФУНТА ШТЕРЛІНҐІВ?

Англійська преса пише, що вже мабуть у серпні Злучені Держави й Англія підпишуть торговельний договір. Переговори у справі цього договору добігають до кінця. Делеґати обох держав знайшли компромісовий вихід у справі американського експорту до В. Британії ...[illegible], смальцю і шовкових панчіх. Англійські домагання теж узяли під увагу. Між фінансовими колами Льондону кружляють поголоски, що долар буде стабілізований у відношенні 4.50 до 4.86 за фунт. У Льондоні привязують велике значіння до стрічі американського амбасадора в Льондоні Кеннеді з державним секретарем фінансових справ Морґентавом у Кан на рівієрі. Здогадуються, що Кеннеді намовить Морґентава, щоби склав візиту в Льондоні. В такому випадку канцлер скарбу Джон Саймон перервав би відпустку у Шкотії і вернувсь би до Льондону, щоб обговорити з американським міністром фінансів актуальні валютові справи.

Крик про масонів.

Львів, 6. серпня 1938.

Від місяця передове і почесне місце у польській пресі всіх напрямків займає тема про масонів. Вже й раніш з польського консервативного та молодо-націоналістичного табору лунали голоси перестороги перед впливами, що їх буцімто в польському державному житті мають польські масони, члени міжнародних масонських льож. Тому, що найбільш характеристичною рисою масонерії є її конспіративність поруч із солідарністю членів, польські діячі згаданого правого табору віддавна піднімали крик, що через масонерію намагаються впливати на внутрішні польські державні справи чужинецькі чинники, даючи недвозначно зрозуміти, що на верхівку тих масонських льож, до яких належать поляки, переможний вплив мають, якщо не большевики безпосередньо, то „фолькcфронтівці", головно французького типу Таким робом кампанія проти масонерії ішла під гаслом боротьби взагалі проти тайних союзів, які не підлягають контролі держави та яких надрядні централі находяться на чужині. Але та кампанія ширшого відгуку не мала і польського громадянства просто не цікавила.

Аж ось місяць тому в „Політиці" появилась на цілу першу сторінку стаття „про масонів і масонерію", підписана скромними ініціялами Л. К. Редакція часопису у примітці зазначила тільки, що „з незалежних від себе причин" не могла видрукувати статті в цілости. Поодинокі уступи дійсно вривалися на густо викропкованих місцях. І тут прийшло до першої сензації. До авторства статті признався колишній післятравневий премієр, сенатор проф. Леон Козловський, обурений, що йому сконфіскували статтю. Але ще заки він вніс заповіджену інтерпеляцію — державний комісаріят у Варшаві (варшавська цензура) оголосив, що не скреслив п. Козловському ніодного рядка; ту заяву потвердила сама Редакція „Політики", що знову викликало прилюдні міркування на тему „внутрішніх цензур", „узгіднювання" тексту телефонами і т. п. технічно-редакційні болячки сучасної преси. Але почались здогади, які то саме частини статті сен. Козловського не побачили світа. Виходить, що Редакція скреслила майже все те, що торкалося тайн т. зв. льожі „шкотського обряду", пускаючи те, що торкалося льожі „великого сходу". Ось і розпочався танок на тему впливів масонерії „шкотського обряду" у Польщі, при чому впало просто обвинувачення, що членами тієї льожі є численні достойники, які займають високі становища в державній ієрархії. Ясна річ, що „Ґазета Польска" і „Курієр Поранни" з обуренням ті закиди відкидає.

Але кампанія проти масонерії заторкнула не тільки деякі кола нинішнього режиму. Сен. Козловський у згаданій статті назвав і поіменно кілька осіб, як членів масонерії, з табору опозиції, як ось колишнього премієра ген. Сікорського, кол. маршала сойму й голову Стронництва Людового Ратая, політичного передо-

вика „Курієра Варшавского" проф. С. Строн- ського і чільного члена Стронніцтва Людового проф. Кота. Всі вони по черзі різко заперечи- ли, начеб до масонерії належали. З другого бо- ку п. Л. Козловський поликувався на якісь ма- сонські катальоги, заповідаючи, що прийде час оголосити на їх підставі взагалі докладні спи- си польських масонів. Справа булаб може при- тихла, якби не те, що заплутали до тієї диску- сії особу Пілсудського. Появилися спомини од- ного зі старших пілсудчиків Барановського, який впевняв, що становище Пілсудського до масонерії було радше прихильне. Проти цього виступив голова Інституту Й. Пілсудського у Варшаві, марш. Славек, який зрештою п. Бара- новського в його переконанні не захитав. Нині чуємо дискусію, коли і як Пілсудський викори- стовував масонерію для справ польської дер- жавности перед 1918. р. і які мав з нею пізні- ші звязки та як і відколи явно поборював ма- сонерію.

Справа безумовно чисто польського внут- рішнього характеру. Але для пізнання поль- ських відносин вона дуже характеристична. Бо- ротьба за саму засаду — щоб ніхто з чужо- земних чинників не мав законспірованого впли- ву на державне життя — безперечно правильна. Зрозумілий теж острах, щоб зокрема не мали впливу ті, які у справах міжнародньої політики фактично, у практиці, посередньо а то й безпо- середньо підтримують лінію совітського комі- саріяту закордонних справ. А проте, коли хо- чемо бути обєктивними, то не можемо стрима- тись від враження, що в даному випадку, в ці- лому тому крику про масонів, річ іде більше про словесну боротьбу і про законспіровану кампанію проти деяких осіб, ніж про справді інші шляхи польської політики, про її інші ці- лі та методи праці. Бо про розбіжности на ґрунті конкретних життєвих проблем чуємо в тій полеміці найменше.

Для нас, українців, критерієм справжнього світогляду кожного поляка та його справжньо- го обличчя, як діяча і політика, є його підхід до української проблеми. Але тут мусимо зая- вити, що не бачимо абсолютно ріжниці поміж тими, що їх зараховують до масонерії і деким із тих поляків, що масонерію найпалкіше побо- рюють. Масонерія без сумніву відіграла поваж- ну ролю у визвольницькому русі народів*), сьо- годні та сторінка історії масонерії вже мабуть закрита. В усякому разі не маємо найменших підстав казати про її позитивний для нас і при- хильний нам вплив на терені якоїнебудь дер- жави, в межах якої живуть українці. Коли ві- рити напр. п. Л. Козловському та не вірити пп. Сікорському, Ратаєві і Стронському, і коли прийняти, що вони донедавна були масона- ми, чи ще ними є, то чим їхне становище до української проблеми ріжниться від становища самого п. Л. Козловського?! Очевидно, на сло- вах нам не залежить, бо вони не свідчать про обличчя політика: пригадуємо собі часи, коли премієром був ген. Сікорський, який обіцяв і не дотримав ріжних речей п. А. Васильчукові, і коли премієром був проф. Л. Козловський, — і не можемо пригадати собі особливих яскравих ріжниць національної політики в отих двох пе- ріодах. Проти масонерії виступає нині, що- правда, і „Політика" і „Мисьль Польска", себто ті групи публіцистів, які поручають стосувати супроти українства ліберальний і толерантний курс. Але-ж проти масонерії застерігається і краківський „ІКЦ" і ті кола ОНР, які у практи- ці ще стоять супроти українців та українства на староендецьких позиціях. Колиж казати про безспірний лібералізм таких масонів, як пок. Андржей Струґ, то теж практичного хісна він нам ніякого не дав.

Тому нас, українців, польська дискусія про польських масонів, ані гріє ані морозить. Проб- леми української масонерії у нас нема. Спроба, яка була — вже за польських часів — притяг- нути до масонерії також і деяких українських діячів та створити в Галичині новий осередок — не дала була ніякого позитивного висліду. Народини та розвиток нових великих ідеольо- ґічних рухів, особливо народини і стихійний зріст націоналізму, як реакції проти комунізму, створив нові атракційні осередки думки і діла. Як довго на Сході Европи находиться СССР, якого устрій, ідеольоґія і режім мусить викли- кувати реакцію у формі ексклюсивного і воюю- чого націоналізму, так довго нема місця на ідеї та організаційну структуру таких організацій, як колишні масонські льожі. **ік.**

*) Цікавих можна відіслати до розмірно найпри- ступнішого інформаційного джерела: Eugen Lennhoff: „Die Freimaurer" — „Історія, істота, праця і таємниця королівського мистецтва", — В-во „Phaidon-Vrl.", Zü- rich—Leipzig—Wien 1932, стор. 368 і 102 ілюстрації. Про українську масонерію є там невеличка згадка у відділі „Росія", на 168 стор., де кажеться про масонські льожі у Києві, Полтаві, Одесі й Житомирі. „У 1900 р. (читаємо там) була там мова про оснування української велико; льожі. Але вона могла повстати тільки на час кількох місяців щойно у 1919 році, у Проскурові, підчас корот- кого періоду української незалежної Републики". На черговій сторінці автор палко боронить масонерію перед закидом її большевицьких симпатій. — Як відомо, кіль- ка літ тому багато шуму наробила у нас поява у Парижі невеличкої російської брошурки на 32 стор. друку Н. Свиткова: „Масонство в русской еміграції к 1 января 1932", де маємо кілька речень про „Велику Льожу Украї- ни", що про неї згадує Ленгоф. У поіменному списку на- звано і Петлюру („Григорий гетман") і Павла Скоропад- ського та кількох інших визначних діячів гетьманського періоду 1918.

Расизм в Італії.

(Від нашого кореспондента.)

Рим, 1. серпня 1938.

Трапилось мені нераз, що хтось із наших чи знайомий чужинець вийшов зі мною на Ка- пітоль та просковзуючи зором по величавих копулах ренесансу і барока, зупинився на чоти- рогранній великій копулі та питав:

— А це що за баня, що в цій гармонії вра- жає таким дисонансом?

— Це, бач синагоґа...

Оттаке саме з жидами в Італії: вони є, але хто знає Італію, той знає і відчуває, що в її суспільній структурі вони творять таки окреме середовище.

Жиди тут живуть доволі приховано, для байдужого ока непомітні. До цього дуже пома- гає їм вовнішній вигляд, що наближує їх до народів півдня Европи. Вони тут нагадують ки- тайських жидів, що „інколи здається вам, що це китайські жиди, то знову, що це жидівські китайці". Щойно побачивши в святині в заліз- ній скрині „тору", переконуєтесь, що це таки жиди — як каже д-р Юзеф Векеберґ про китай- ських жидів.

Італійське відродження та часи лібералізму принесли і жидам тут свободу і рівноправність. Впало ґетто. Перечитуючи листи К. Кавура ба- чимо, що він вів фінансові торги з париським Ротшільдом. І саме за часів боротьби Італії за соборність, а ще більше в перших роках її со- борности й самостійности, жиди на малий свій відсоток населення зуміли зайняти низку по- важних становищ у молодій державі.

Само розселення жидів в Італії, їх зосере- дження вже вказує на їх тяготіння до осеред- ків чи то державного промислу й фінансів, чи адміністраційної влади. Від найдавніших часів, постепенно (від кінця XV ст.) вони поселились у таких містах: Анкона, Барі, Специя, Ліворно, Трієст, Верона, Рим. Це головні звена в ланцю- зі розселення жидів. Ті звена сильні й досі. Найсильніші: Трієст, Анкона, Рим.

Сьогоднішня Італія нараховує понад шістьде- сять тисяч жидівського населення. І на сорок чотири міліони італійців, цей малий відсоток жидів займає видні — більше чи менше — ста- новища в міністерствах — найбільше: війни, закордонних справ, народньої культури, націо- нального виховання, а про м-ство фінансів що й говорити. Останнє число місячника „Ля віта італіяна" за липень під наг.: „Багато жидів" вичислило дванацять провідних становищ в Національному Інституті Дослідів у руках жи- дів. Рим, що має до двацять тисяч жидівсько- го населення, має і таких фінансових потента- тів жидів купців, як Коен, Піперно, Т[...] що мають теж великі хліборобські [...]

При помочі своїх поширених вплив[ів] у сучасній Італії жили своїм життям. [...] виринати конфлікти на тлі суперечних ін[тересів] держави й жидів. Уряд бореться напр. про[ти ур]банізації, а жиди з усіх-усюдів із [...] сіл Італії та зза кордону, переносяться до [...]ких міст, головно до Риму. Політичні [...]ти виринули через дві ідеольоґічні течії, [які] користуються симпатіями режиму: ко[...] соціялізм, дарма, що обидві вони [...] суперечні.

Жива участь молодого жидівськ[ого еле]менту у ліво-соціялістичному та комуніст[ичному] му русі в демо-ліберальному періоді пе[ред фа]шистівським переворотом чимало [...] загальній справі жидів в Італії. Пог[а...]ський уряд нерадо глядів на палку с[...] акцію, тоді, коли італійська закордон[на полі]тика казала рахуватися з мусулманс[ьким сві]том. Уряд поставив справу рубом: [...] або Італія. Усі жидівські провідни[ки ...] підданчі заяви вірности фашизмові [...] було тому два роки. Ще року нема, [...] шлась була вістка, що жидів в Італ[ії ...] усувати з усіх державних становищ. [...] дав півофіціяльну заяву, що це неправд[а ...] жиди відповідно до свого відсотку [...] муть державні становища.

Приїзд Гітлера до Риму весною [...]ся до того, що дисонанс у суспільній [...] сучасної Італії дав себе відчути [...] ше. Що до цього причинилися жид[и ...] Німеччини, про це й сумніву не може [...] не дивлячись на те, що ті втікачі [...] допомозі тутешніх жидів розмірно [...]дитись, вони скріпили настрої прот[и ...] Дальше — ті скептичні, як не глузли[ві ...] у справах Еспанії, це теж дисонанс [...]ний тут на рахунок жидів: справа [...] дуже дражлива, бо на полях бою в Есп[анії ...] національному боці ллється італійс[ька кров]. Навіть справа домішки кукурудз[...] при випіканні хліба заторкнула [...] політику жидів в Італії.

Таким робом ріжні причини с[...] повільне, але постійне назрівання [...]ських настроїв в Італії. Покищо [...] настроїв у полеміці на тему расизму [...] леміці дискутанти торкаються [...] Італії: політичного, економічного і [...] го (музика, малярство, фільософія, [...] проти жидів виступали тільки [...] Франческо Копполя, справді [...] професор політичних наук, [...] зі, редактор і видавець місячника [...] ліяна", член великої Фашистівської [...] наччі й ін. Тепер уже видно, що [...] семітизму поводить сам уряд.

Є тут думки, що це „не по фаш[...] вести словесну полеміку, а просто [...] ні розпорядки. На це відповідь [...] міка має познайомити населення [...] питанням, щоб населення не було [...] вими розпорядками. Маємо враження [...] голошення расизму в Італії та [...] полеміка, це головно осторога [...] н[а]пливом жидів з інших країв Европи [...]

ції. Можна здогадуватися тільки, що перед якимись розпорядками влади прийдуть ще деякі зміни людей на чільних становищах ресорту внутрішньої політики Італії, хоч — щоправда — політика находиться тут в руках одних і тих самих — Мусолінія — так, що властиво зміна людей не змінює ходу політики. Метою цієї полеміки може бути й бажання перевірити настрої жидівського населення Італії, а в першу чергу його провідних одиниць.

Не обходиться тут у цій кампанії й без проявів гумору. Є тут у Римі щоденник „Іль Джіорнале д' Італія", офіціоз між офіціозами. Його начальний редактор Вірджініо Ґайда, кажуть, має доступ до „джерела" і він подає вістки з першої руки. Продавці часописів викрикують по вулицях назву цього часопису додаючи: „зі статтею Ґайди!" Становище того часопису було завжди фільосемітське, що навіть виявилось у підході до — українців. Напр. усі щоденники Риму й інших більших міст Італії, не кажучи вже про провінцію, містили й містять більші й менші статті — а не замітки! — про нас, про наше життя на наших землях, чи про культурно-політичні прояви життя українців в Італії. „Іль Джіорнале д' Італія" ніколи цього не допустився: Україна, українці — нестиві йому поняття. Але виразну фарбу пустив цей часопис 23. червня ц. р. помістивши довгу статтю проти Селіна та його останньої антисемітської публікації. Стаття має такий стиль, що моглаб бути сміло поміщена хочби у львівській „Хвилі", при чому, обєктивно кажучи, з журналістичного боку написана блискуче. Але не минуло й дві неділі, а той офіціоз кинувся на жидів, як 105-відсотковий арієць.

Є в цій справі ще одна сторінка: постава Ватикану! Нема сумніву, що Ватикан є проти політики антисемітизму, проти викидання жидів з Італії, проти воюючого расизму, як теорії і як політики. Ходять чутки, що виступ уряду у справі расизму був поставлений давніше вже, але папа загрозив енциклікою. Нині вже мабуть ніякі енцикліки не стримають Мусолінія від лінії, яку зайняв супроти жидівського питання. Через те італійський антисемітизм може викликати ще другий новий фронт боротьби — конфлікту з Церквою. І тому за розвитком цих подій в Італії з таким зацікавленням слідкує нині ввесь світ.

М. Зазамський.

Земельна „свобода" у селянсько-робітничій республиці.

Недавно появилась публікація Гліба Лазаревського „Земельний Устрій Совєтської України", видана у Варшаві 1938 р. Щоб познайомити наших читачів з цією справою, поміщуємо цю статтю оперту на згаданій публікації.

Землеустрій Совітської України переходив кілька стадій розвою. За першу стадію можна вважати геніяльний маневр Леніна, що з метою зєднати собі українське селянство для червоної революції, проголосив поділ поміщицької землі на українській території між українських селян. Одурений таким чином селянин дав змогу московському наїздникові загарбати всю українську землю, а себе обернути в стократь гірше, як перед тим, закріпощеного, безправного наймита червоного — на зміну — пана. За словом Леніна Всеукраїнський Революційний Комітет проголосив 5. II. 1920 р. закон, яким всі сконфісковані совітською владою поміщицькі державні, монастирські й удільні землі перейшли у безплатне користування безземельних і малоземельних селян і сільсько-господарських наймитів. Землі трудових селян-власників залишилися надалі при них. Але вже дня 2. березня 1921 р. признають селянам користування землею тільки на час 9 років, при чому відібрали від них потрібну кількість землі під радгоспи, запасний земельний фонд і цукроварні. Щоби втихомирити викликану цим реакцію селян, встановили 27-го травня 1922 р. безречинцеве землекористування, але вже на другий рік виступили проти багатших селян т. зв. куркулів.

Так було до 1927 р., коли то встановили землекористування тільки в складі земельної громади, що дало початок колективному землекористуванню. Було три форми колективного землекористування: 1) товариство спільного оброблення землі, тобто поодинокі господарства обєднувалися для спільних робіт; 2) сільсько-господарська артіль, де індивідуальну форму господарства замінено усуспільненим господарством; 3) сільсько-господарська комуна, де усуспільнено все аж до споживання. З цих 3-ох форм вдержалась тільки друга. Згідно з плянами колективного землекористування ухвалено на V. Всесоюзному Зїзді, в травні 1929 р., колективізацію господарства незаможників і середняків з особливим притиском на нищення куркулів. І від цієї пори пішла війна проти індивідуальних землевласників (одноосібників), яка і довела до того, що по введенні в лютому 1935 р. нового статуту сільсько-господарської артілі залишилось всього коло 380.000 одноосібних господарств, які користувались несповна півтора міліонами га землі на загальне число 44.545.000 га всієї землі в межах УССР. Вкінці колективізацію землекористування устійнила остаточно нова конституція СССР, яка в 6-тій статті зазначає, що земля — всенародне добро, державна власність, отже вся належить державі — себто СССР (?!).

Під цю пору справа землеустрою Совітської України представляється так. Залежно від того, хто землею користується, можна її поділити на такі групи: 1) Земля, якою користуються колгоспи; 2) земля, якою користуються індивідуально окремі господарства колгоспників; 3) земля, якою користуються індивідуальні господарства (одноосібники); 4) земля, якою користуються радгоспи (державні господарства); 5) земля, якою користуються кооперативні господарства і відділи робітничого постачання; 6) земля, якою користуються інші землекористувачі з сільсько-господарськими виробництвом; 7) земля державного земельного фонду.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" Ч. 19.

ДОРА ВАНЬО. 2

Чутливе серце.

Вже втретє прочитувала листа, а ніколи не встигла дійти до кінця. Завжди хтось перетинав...

„Слава Ісусу Христу, дорога моя дитино. Мисми давно не мали від тебе вістойки (що за сміх). Ци знаєш ти, моя дівойко, що на тебе єдну надія моя. Продалисмо корову та трохи бандурнуся на зиму та треба було всім, бо всі нам геть, чисто пообдиралися. та, як знаєш, дрібнице туне, а жиліське дороге. От купив Грець чоботи собі, а Мариси жоні черевики, на тих старших дітиськів теж дашо кинути треба. А ти стара бабо, сиди з малими онучатами на печі та грійся. Тобі вже нічого не треба гет ми ся всьо поздирало, пальці з ходаків вилазят, а тута стара свелра, шосми ту дзвроки призда здирается також. Нимаю ничо типлого абим ша себе закинула абим старі пличі зогріла... а зима така страшна... а я так мирзну дівойко, гей, гей... абис могла взнати, як ня біда тисне, тобис ми таки прислала дашо, абим си хоч якуша купила дзяке. Так, так дівойко... Колись я Вас мала, кільком у світ вивела, а тепер з Вас ни маю жадної. Пишеш ми, абимся вибрала та до Тебе приїздила. Та вже я можу їхати, коли я гола та боса... А до Турки дорога далека, а я хвірова ни можу ниякі їхати, бо ня потрясе. А на колії? Та я ни їхала ще, я не знаю. Твій Тато далеко наїздився, находився. Ще заки у ту Гамерику поїхав, то пішки ходив до Вільна з волами ходив. А мені, бабі, ни було як розїзджати. А деби я тепер на старі свої кости у твоє камінне місто вивозила? Та якбим там вмерла, не було би де ховати мене, бо там хіба камінь та камінь. Вже Ти дівойко борши приїдеш гев до мні, як я д тобі.

Пишеш жо тися добре поводит, лино гроший ни маеш. Та я, моя дівойко, вік свій звікувала і вас всіх звінувала, а певне стільки гроший і ни виділа, що ти одного дня видаєш..."

Задумалася пані Заліпська: І що тут відписати старовині? Хіба вона зможе зрозуміти мене? Хібаж вона знає, як тут живеться? Мушуж я відповідно вбратися, хоча всі бачать, як скромно вбираюся. Не можуж-ж я відректися кіна, театру, чи хочби каварні. Адже це моя духова пожива. Мені треба доконче нових вражінь, щоб свого таланту не змарнувати.

Часописи — правда, — я їх мало купую і то тільки тому, що присилають додому, но і письменник мусить заедно держати палець на живчику життя. Бо поправді, що ті часописи мені нового дадуть? Те, що вони пишуть і я сама написалаб. Прочитаю заголовок статті, то вже можу цілий зміст подати... Тільки треба часом перекинути, чи нема там чого про мене...

Я вже так хотілаб ощадити, щоб післати щось мамі, але ніяк не можу. Ну, на чім-жеж тут щадити?

Чути дзвінок. Пані Ніна сердита. І знову не дадуть мені докінчити? Нагадує собі, що Ганусю післала до пральні відміняти книжку. В хаті немає нікого. Вона сама. Треба самій виглянути, хто дзвонить. Коби хоч не жебрак...

— Брррр... Які осоружні всі ті вїзливці. Кожне суне її під ніс свою гризоту... Немов би вона не мала досить своїх власних...

На всякий випадок треба скоренько причепуритись, хтоб там і не був, бо не можна знати.

Один мазок: уста, як вишні. Пушок швиденько по лиці.

На брови нема вже часу, бо хтось настирливо домагається, щоб відчинити.

Пані Ніна, відсвіжена, накинувши на плече легоньку нагортку, а на лице милу усмішку (на всякий випадок), — виходить. Показується, що це кравчиня принесла нову сукню до міри.

— Ах, це ви, пані Таранова. Прошу, прошу, заходьте. Яка я рада. Дорога пані Таранова, ваш прихід для мене завжди в саму пору. От саме сьогодні вранці я думала собі, чи ви зможете викінчити цю сукню до четверга. Мені її конче треба. В четвер ідемо з мужем до каварні. Там збирається найліпше товариство. Не можу-ж я завжди в тій самій суконці ходити. Цим разом має теж бути кількох артистів-малярів. Отже мій муж обіцяв, що підемо, якщо тільки матиму туалету, як і годиться носити пані директоровій Заліпській.

— До четверга? Тяжко буде, але попробую.

— Як думаєте, пані Таранова, чи мені в цім колірі до лиця? Я ще досі непевна, чи я добре вибрала? Може треба було взяти інший колір?

Пані Ніна не перестає говорити ввесь час, примірюючи перед дзеркалом сукню.

— А оттут... Чи Вам не здається? Щось немовто надто викроєне. Тепер такі глибокі декольти не в моді. Тут знову збоку щось немов дується. Пождіть, пождіть. Принесу друге дзеркало.... О. Так, тут добре, але деколят ззаду рішуче за плиткий. Треба доконче витяти, тим більше, що спереду за глибокий. А тут о, о, о. Тих недостач є тут стільки..

Губки пані Ніни стягаються немов шнурочком. Зморшка між брівками показує, що вона невдоволена.

— Алеж, пані добродійко. Що знову? Тут таких страшних недостач нема. Признаю, що

КОЛГОСПИ.

Колгоспи — це найбільш поширена форма землекористування. Колгосп — себто сільсько-господарська артіль — це по словам статута, добровільне (?!) обєднання трудящих якогось села, станиці, хутора, щоб спільними засобами виробництва і спільною, зорганізованою працею будувати колективне, тобто громадське господарство. Це господарство ведуть на землі, що її власником є держава. Членами артілі можуть бути всі трудящі від 16-го року життя, за виїмком куркулів і позбавлених виборчих прав. Їх обовязок — причинитися своєю працею до осягнення якнайбільших користей зі спільно управлюваної землі, берегти спільне добро, піднести трудову кваліфікацію членів артілі, їх культурний рівень, тощо. Справами артілі завідують загальні збори членів за посередництвом управи артілі в складі 5—9 осіб, вибираних на 2 роки. На чолі управи стоїть голова артілі. Йому до помочі є заступник, бриґадири і завідувачі. Контролю виконує ревізійна комісія артілі.

Артіль розпадається на дві бригади: рільничу і тваринницьку. Роботу члена артілі оцінюють в трудоднях, що зазначають у трудових книжках і підсумовують наприкінці року для евіденції роботи і прибутку члена. Землю дістає артіль в безплатне та безречинц. користування в точно означ. межах, яких не можна зменшувати. Землі під загрозою кримінальної відповідальности не можна продавати, купувати, ані давати в аренду. Управа землі відбувається згідно з точно встановленими плянами. Кожна артіль має до своєї розпорядимости: усуспільнені господарські будівлі, худобу робочу і годівельну та птицю. Крім цього користується машинами і тракторами Машиново-тракторних станцій (МТС), за відповідною заплатою в натурі.

Колгоспи мають доставляти збіжжа державі по встановлених дуже низьких цінах, контрактувати важніші сировини для промисловости, платити податки, асекурацію і т. д. І щойно після заспокоєння всіх внутрішніх потреб колгоспу можна — і то за дозволом центральної влади СССР продавати збіжжя на вільному ринку.

Член колгоспу дістає за кожний трудодень заплату в натурі і грішми.

За невиконання зобовязань супроти держави на колгосп накладають грошеві кари, стягають примусово недоставлене і навіть притягають до судової відповідальности.

КОЛГОСПНИКИ.

Це ті, що крім колективної праці в артілі дістають для особистого користування ділянку присадибної землі величини 0.25 — 1 га з усуспільнено-земельного масиву, виключно під сад або город. Цю землю наділюють їм з окремого земельного фонду, будьто коштом одноосібників, але ніколи коштом землі колгоспу. Колгоспник у свойому дворі може мати ще власні житлові і господарські будинки, господарське знаряддя і худобу та птицю в означеній кількості. Обовязки колгоспників супроти держави такі, як і колгоспів, і подібна відповідальність з карою позбавлення волі.

ОДНООСІБНІ ГОСПОДАРСТВА.

Індивідуальні господарства, як незгідні з колективним устроєм просто викяті зпід права. Тому вони заникають і невдовзі мабуть зовсім заникнуть. І хоч конституція СССР допускає істнування приватних господарств, то вони настільки залежні від держави, а навіть від її нижчих орґанів, що майбутність індивідуального господарства згори пересуджена. Найдрібніше невиконання накинених згори зобовязань супроти держави потягає за собою великі грошеві кари аж до конфіскати майна, а то й особисту судову відповідальність власника з кримінальними санкціями і переселенням. Обовязки одноосібників супроти держави є багато гостріші.

РАДГОСПИ.

Радгоспи — це державні підприємства, в [illegible] ких держава є господарем з усіма правами і [illegible] слідками. На початку 1935 р. загальне число радгоспів на Україні було 776 з 4 мільйонами га землі. В останніх роках число це значно зменшилося, поверх мільйона га землі відрізали від радгоспів і приділили колгоспам. На чолі радгоспу стоїть директор, якого призначує і [illegible] няє Наркомат радгоспів СССР. Директор має помічника і двох заступників. Крім цього є ще управителі філій, агрономи, завідувачі і т. д. При кожнім радгоспі є політичні відділи, яких завданням є партійно-політична робота, добір кадрів радгоспу тощо. Начальник політвідділу відповідає за виконання пляну і здачі продукції спільно з директором радгоспу. Супроти держави має радгосп обовязок здачі усієї продукції, податків і мірчука (від млива).

КОЛГОСПИ І ВРП.

Кооперативні господарства — це допоміжні сільські господарства, а відділи робітничого постачання (ВРП) — це підприємства, що допомагають постачанню продуктів робітникам. Одні і другі зліквідовано.

ІНШІ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАЧІ.

В першу чергу це індивідуальні робітничі господарства. Робітникам дозволено мати землю розміром 1/8 до 1/4 га на робітничу родину виключно під городи. Тут належать ще всякі наукові заведення, дослідні інститути, сільсько-господарські станції і учбові заведення, сільські школи, дитячі будинки тощо. Всі ці землі звільнені від усякого податку і достав. Оплачують тільки мірчука.

ДЕРЖАВНИЙ ЗЕМЕЛЬНИЙ ФОНД.

До державного земельного фонду належать землі, які є власністю держави і мають за завдання забезпечувати запотребування землі всіх інших землекористувачів. Найповажніший — це лісовий фонд, що числить біля 4 мільйонів га лісів.

М-р П. Чорній.

плечі можна глибше витяти, щоб підкреслити білість ваших плечей. Позатим сукня мов вилита лежить на вас. Тай стать ваша така струнка, прекрасна, що не трудно добре зробити, яку тільки хочете сукню. Якже вам до лиця у цій барві! Виглядаєте на шіснацятилітню панночку!

Пані Ніна глянула вдоволено на свою відбитку у великому дзеркалі. Друге, менше, піддержуване дбайливо рукою кравчині вказувало на гармонію зачіски і гарно закроєних білих плечей. Сукня прилягала мов до статуї. Та пані, як кожна гарна жінка бажала похвал від когоб то не було і через те вередливо підшукувала в ній усякі хиби. Гарну жінку похвали мужчин і подруг завжди псують, дарма чи вона велика інтелектуалістка чи проста робітниця.

Кравчиня поправляла дещо і з правдивою насолодою подивляла твір своїх рук, що справді цим разом їй надзвичайно вдався.

— Пані добродійко! У вас такий витончений артистичний смак. Ця барва чудово дібрана до вашого лиця, волосся до всієї вашої постави. Тай загалом. Про те кожний у Львові знає: ніхто не вміє так зі смаком підібрати барви і форми кожної, окремої частини ґардероби, як це вмієте ви.

— Ет, перебільшуєте, моя мила. Ви любите мене перехвалювати. Але, правда. Добре, що ви мені нагадали! Передовсім мусите признати, що цей хист гарно убратися я у великій мірі завдячую вам і нікому більше. Цеж ви завжди доражуєте мені, коли, як мені вбиратись. Але... Очевидно, що в тому є дрібка і моєї співучасти, але щодо цієї сукні. Тепер слід би дібрати відповідну торбинку. Отож, порадьте мені, яка торбинка була би найвідповідніша до цієї сукні?

— Авжеж найвідповіднішою видається мені та срібна, що пані редакторова недавно купили.

— Алеж, пані Таранова. Срібна торбина до такої скромної суконки? Та що Вам? Що за думка? Ви нераз дивні. Якжеж це ви мені радите? А я щойно перед хвилиною подумала, що щодо одягу то можна зовсім здатися на ваш естетичний смак. Бачу і я завелася. Так. Навіть дуже завелася. Подумаємо самі.

— А можеб так ця вишивана з полтавським узором?

— Котра? Ах. Та, що мій муж купив мені на іменини? Ні. Ця також не надається. Її колір не гармонізує з кольором цієї сукні. Вже знаю. Ви певне скажете, що тепер контрасти в моді. Так, правда, контрастово вони відповідають собі. Але... Знаєте. Я так чомусь не люблю її.

— То можеб та з крокодилиної шкіри?

— О, та — маєте рацію. Щодо коліру то вона дуже відповідна. Але, що з того, коли вона вже страшенне знищена. Я вже рік тому як її купила...

— А може...

— Ні... Знаєте, треба переглянути усі. Це вже пізніше я сама зроблю. Та мені таки здається, що між ними всіма нема ніодної, що підходилаб направду до цієї сукні. Аджеж я не хотілаб невдатним добором решти ґардероби знівечити вашу чудову працю. Мушу усе дібрати, щоб тим яскравіше підкреслити чудову форму сукні. На жаль, здається, треба буде знов якусь марну десяточку видати на нову торбинку. Тай то ледви, чи стане. Тандити купувати не стану.

— Пані смак — найкращий дорадник.

— Так... так... Пригадую собі. Я вже десь на якійсь виставі щось подібного бачила. Деж це було? Пошукаю. Шкода видавати знову гроші. Я так тепер мушу ощаджувати. Але — щож зробити. Це так сказати моя фахова конечність.

— Но, хто, як хто, але пані редакторова хіба не мусять вже так дуже числитися з грошми!

— Що? що такого ви кажете? Я не [illegible] вязатися? Адже кожний бачить і знає, [illegible] платні має директор нашої установи. Чи [illegible] така велика? А що мій муж при тому [illegible] то ви думаєте, що нині видають такі [illegible] що приносилиб дохід? Алеж пані Таранова [illegible] давництво книжок це в нинішніх часах у [illegible] високо патріотична, але страшенне [illegible] платна. Хіба хто з наших письмаків [illegible] якусь книжку, що моглаб розійтися в [illegible] примірників. А хочби щось такого [illegible] критика зараз поробить свої застереження і [illegible] люди бояться купувати. Врешті — [illegible] вати, коли можна у знайомого редактора [illegible] го чи другого позичити тай за дурно [illegible] тати? Тай ще й дві випозичальні [illegible] да — в них більший рух на перекладне [illegible] менство, але щож поробиш? Може [illegible] ди навчаться і своїх письменників читати [illegible]

— Но, — я пані добродійко [illegible] визнаюся. Але мені здається...

— Не скромничайте, пані Таранова. Я [illegible] що ви теж цікавитесь книжками. Знаю [illegible] ви не все життя були кравчинею. [illegible] правда, інакше бувало. Як жив ще [illegible] біжчик...

— Алеж, пані добродійко...

— Не бійтеся, ні. Я тільки [illegible] те довідалась. Не стану нікому розповідати [illegible] наша знана кравчиня Таранова теж [illegible] гімназії ходила. Знаю, що це могло [illegible] шити декого з ваших клієнток, отже [illegible] кретна...

— Я прошу в усякому разі пані добродійку не згадувати про те, що було, [illegible] пер тільки кравчиня і тільки про справи [illegible] з моїм фахом можу говорити.

— Ох! вибачте. Я не хотіла [illegible] І на тепер ця розмова між нами скінчена.

(Докінчення [illegible])

Національне свято Швайцарії.

(Від власного кореспондента.)

Женева, 2. серпня 1938.

Дня 1. серпня 1291 р. обєднали урочистою умовою кантони Урі, Швиц і Унтервальд свої сили для оборони своїх дібр і волі. Впродовж віків обєдналися навколо них інші 19 кантонів під шляхетним гаслом швайцарців — „Один за всіх, всі за одного". До традиційної засади волі приєдналась пізніше невтральність, якої конфедерація дотримувала в повній мірі і яку федеральна Рада проголосила поновно перед цілим світом дня 21. березня ц. р.

Перший день серпня став національним святом Швайцарії, яке обходить урочисто ціле населення. По всіх містах і селах дзвонять цього дня дзвони, а по заході сонця загоряються по горбах і горах традиційні вогні.

Женева — наймолодший з усіх кантонів, вона пристала до Конфедерації щойно в 1813 р., по звільненні від наполеонської окупації, але її історія щільно злучена з історією цілої федерації і вона святкує день першого серпня з неменшим, а може навіть і з більшим захопленням ніж деякі інші кантони, може також і тому, що вона оточена з трьох боків чужою державою. Дуже характеристично для Швайцарії, що це свято не офіційне; хоч Женева була вже від ранку прикрашена ріжноколіровими прапорами всіх кантонів, почалося властиве свято щойно вечором. З порту випливли чотири рожішно ілюміновані пароплави, переповнені веселим людом, кожний з орхестрою, відвідати сусідні прибережні оселі, осяяні також святочними вогнями. Але переважна більшість женевців взяла участь у традиційнім поході, що посувався через ціле місто до широчезної площі Плен-Пале, де відбуваються всі женевські віча. Попереду маширував військовий відділ з орхестрою, за ним посувались численні делеґації ріжних товариств та орґанізацій з прапорами, групи громадян ріжних кантонів в національних одягах, головно жінки, історичні ґрупи женевців в одягах дотичних часів, старі ґренадери наполеонської доби з подовгастими барабанами, що тарахкотіли в старинний спосіб, відділ з цілим лісом швайцарських прапорів, спортовці в білих одягах і жваві, веселі юрби женевських громадян. Над Женевою літали військові літаки творячи рухомі сузірря своїми ліхтарями.

На площі, з трибуни, обставленої прапорами, промовляли представники влади, в той час, як по цілій площі то тут то там підносились і опадали світляні водограї фаерверків та вибухали святочні петарди, заборонені властиво від цього року. Міцним голосникам промовців вони зрештою школили небагато. Від цивільної влади промовляв заступник голови Державної Ради Переар. Його промова зовсім не була історична, хоч і починалась від заснування швайцарського союзу. Він казав: „Ми швайцарці і будемо ними, доки будемо вірні засадам пакту, відчитанню якого ми так уважно прислухалися. Будемо сподіватися, що жертви, які швайцарський нарід приніс для зреорґанізування своєї армії, віддалять від наших кордонів небезпеку, що тяжить над нами. Світові події показують нашим громадянам, як дуже треба бути обєднаними". До цього єднання закликав промовець відкидаючи і спроби введення клясової диктатури і намагання деяких противників її змінити демократичну структуру Швайцарії.

Дуже характеристичне для сучасного політичного моменту, що з найбільшою промовою на національному святі в Женеві виступив представник армії, полковник Гізан. Висновки його цікаві і симптоматичні: Військо було висловом федерального союзу від моменту його заснування. Кілька років по довершенні пакту на полонині Ґрітлі союз довів свою збройну силу перемогою на узбіччях Морґартену. В бою біля Семпаху (1386) 1500 селян чотирьох кантонів перемогли австрійського герцоґа і урятували волю Союзу. Швайцарське військо втілює й тепер ще єдність нації. Його гасло: бути все готовим Як 650 років тому, так і тепер швайцарський вояк має у своїй хаті свою зброю і муніцію і плекає свого коня. Нарід є армією і армія народом".

Двацять років тому Швайцарію врятовано від Москви завдяки рішучости військових провідників та жертвам вояків, з яких 3800 брутально вбито. Цього ми не забуваємо. І ще цього року зрадники країни ужили проти армії всіх своїх засобів: насильства, брехні, наклепів, образи Нічого не помогло. Армія тримається добре проти демаґоґів, комуністів, большевиків..." Два роки тому швайцарський нарід перевищив позичку на національну оборону і перебрав на себе нові великі тягарі. Промовець дає докладний образ спортової підготови швайцарської молоді до військової служби і висловлюється рішуче проти введення постійного війська та його уніфікації. Він гостро відкидає акцію тих елементів, що „дістають накази ззовні", і закінчує при бурливих оплесках закликом до традиційного федералізму та демократії. Офіційне свято закінчено національним гимном. Але святочне хвилювання женевців тривало ще добру частину літньої ночі.

В Берні мало це свято більш офіційний характер. Там виступили з великими промовами президент Бауман і федеральні радники Піле і Мота, звертаючись до країни в німецькій та французькій мові. В Ціріху промовляв шеф військового департаменту, федеральний радник Мінґер і порівнював Швайцарію з їжаком, від якого поколеться кожний, що захоче здобути її морально чи збройно. Він висловлював також жаль, що Швайцарія не осягнула ще того рівня внутрішньої політичної єдности, якого вимагає сучасне міжнародне становище. З закликом до необхідної єдности звернувся він зокрема й до швайцарської молоді. Учасники пластового таборування, що саме закінчилося в Ціріху, взяли також участь в поході з нагоди національного свята.

Свято це закаламутили трохи ціріхські фронтисти (націоналісти) уладивши, не зважаючи на заборону, похід із смолоскипами. Але невеликі заворушення, втихомирені швидко гумовими палками, поза місцеві рямки не вийшли. На загал цьогорічне національне свято свідчить про внутрішнє скріплення Швайцарії.

М. Данько.

МИХАЙЛО МОЧУЛЬСЬКИЙ. 37

З останніх десятиліть життя Ів. Франка

(1896—1916).

(З приводу роковин смерти поета).

XX.
ЯСНІ І ТЕМНІ ХВИЛИНИ.

Гнатюк був уже в горах, у Криворівні, коли я раз зайшов до поета, додому. Було це мабуть у серпні. Спека припікала. В поета двері стояли настіж відчинені. В кімнаті не було нікого, тільки поет. Не памятаю, як це сталося, що ми ходили обидва по кімнаті, туди і назад, проходжувалися. Спочатку ми ходили, як звичайно ходиться, але згодом поет почав ходити чимраз скорше. Видно, йому робило приємність те, що я мушу з ним майже бігти. Коли ми скінчили так гуляти по кімнаті, ми посідали. Наша розмова того дня йшла зразу на буденні теми, а потім перейшла й на літературні. Поет пригадав собі, що я студіюю так зв. „українську школу" в польській літературі і радив мені прочитати книгу Маврикія Мохнацького „Повстане народу польского рр. 1830 і 1831". Він говорив звісно про буденні справи, про „українську школу" і про згадану книгу Мохнацького, досить рішучо.

Десь у половині вересня того року я довідався від Гнатюка, що Франко переказував через Карла Бандрівського до мене, щоб я повернув йому якісь книги. В мене не було ніяких Франкових книг від січня 1907 року, тому я пішов з Гнатюком зараз у найближчу неділю до поета поспитати, які саме книги він думає, що є в мене. Коли ми прийшли до поета, він сидів недалеко від полиці, на якій було багато гарних, спілих яблук. Поет відчиняв рот, його дружина вкладала в нього кусочки яблука і він їв їх нервово. Дружина пояснила нам, що вона „так лікує Франка" яблуками та й ще лікуватиме його якимсь зіллям і він буде здоровий як раніше. Потім нарікала вона на лікарів, сказала, що нездорово годувати Франка мясом і вийшла. Тепер я поспитав поета, чи це правда, що він казав Бандрівському, що я взяв якісь книги і не віддаю. Поет відповів мені рішучим голосом:

— Так, ви взяли мені сім золотих леґенд св. Григорія і всі відбитки моєї розвідки „Слово про збурення пекла".

На це я йому: — Я леґендами не займаюся й навіть не знаю, що є сім золотих леґенд св. Григорія, а щодо відбиток, мені їх не треба, бо розвідку „Слово про збурення пекла" маю у „Записках". Втім, якби я хотів відбиток, то як член виділу Наукового Товариства я міг би їх мати скільки захочу...

Нашій розмові прислухався також син поета пок. Андрій. Він, почувши про що йде річ, миттю зняв з шафи звязані відбитки і поставив їх перед поета зі словами:

— Але-ж, тату, в нас давно стоять на шафі відбитки „Слова про збурення пекла"...

Поет поглянув цікавим оком на відбитки, засоромився і замовчав.

З цієї пори поет вже не вспоминався більше від мене книжок але і я вже більше не заходив до нього додому. Ми стрічалися і балакали з собою й далі, але вже тільки в книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка, на його засіданнях або на вулиці.

XXI.
ПОДОРОЖ ДО ОДЕСИ.

Десь у жовтні 1909 року Франко постановив їхати в Одесу. Видно ідея, що там, в Одесі есть замурований в університеті рукопис з описом чудотворного лікарства на його недугу, сильно опанувала була його душу й не давала йому супокою. Бандрівський радився мене та й Гнатюка, що йому робити з Франком, бо і грошей немає, і нема йому чого їхати в Одесу, а тут клопіт з їздою, коли впреться і конче захоче їхати. Ми радили йому, щоб він пішов до російського консуля, приготовані на те, що він не підпише йому пашпорту. Бандрівський і зробив так, як ми радили йому. Але поет був хитріший за нас. Коли з пашпортом не вийшло йому нічого у Львові, він поїхав у Чернівці і там, не знати за чиєю допомогою, йому підписали пашпорт і він просто з Черновець, у листопаді того самого року, поїхав в Одесу[1]). З Одеси прийшов був лист до

[1]) Д. Дорошенко (Останній побут Івана Франка у Києві, Л. Н. Вістник 1926, кн. VII—VIII) і С. Шелухин помилково

За душу нащадків нашого боярства.

ПРО „ЗОЛОТУ КНИГУ УКРАЇНСЬКОЇ ШЛЯХТИ".

Одним з наймодніших і найчастіше стосованих польською публіцистикою окреслень наступу на нас є слово „ревіндикація". Вона обхопила м. ін. також „шляхту загродову" в Галичині". Вона, мовляв, була колись польська і тепер вертається до первісного власника" чи пак „до рідного пня"...

Забута Богом і людьми Турчанщина в Галичині мала ніби то кинути перша гасло „ревіндикації" загонової шляхти. Тут то, по словам польських публіцистів проявилося „незвичайно сильне тяготіння шляхотського елементу до організації під гаслом національного (польського) відродження". А з Турчанщини пішло вже те „тяготіння" скрізь, по цілому Підкарпатті, по Волині та Поділлі. Почався той „стихійний рух" у 1935 р. а вже в 1937 міг відбутися організаційний зїзд загонової шляхти з львівського, станиславівського й тернопільського воєвідства, на якому було коло 4.000 учасників! На зїзді вирішили закласти Союз Загонової Шляхти, що в лютому 1938 р. уладив у Перемишлі зїзд відпоручників шляхотських „кулок", яких зявилося там аж 400.

Від листопада 1936 р. до квітня 1938 р. повстало тих шляхотських „кулок" аж 246 а згуртували вони в собі 16.000 загонових шляхтичів.

„Ревіндиковані" шляхтичі користуються всякими допомогами та взагалі ласкавим відношенням адміністрації, на терені їх сіл ведеться теж жвава польська суспільна робота.

На тих, що самі „ревіндикувалися" та ще й других помагали „ревіндикувати" ми не маємо ні способу ні аргументу. Люди є людьми, а голод це найгірший дорадник. Та не самі тільки лакомі й голодні опинилися в числі тих 16 тисяч! Хочеться вірити, що є поміж тими тисячами й такі що піддалися тій акції не з матеріялістичних побудів. Тут уже приходиться говорити просто про пожнива національного і станового неосвідомлення.

Ніде правди діти: польський наступ на нашу загонову шляхту був сильний і зорганізований; розпоряджав такими засобами пропаганди й агітації, що радше треба дивуватися, що його успіх такий, розмірно, невеликий. Малохарактерних одиниць нам не жаль. Куди грізніший для нас відсоток тих людей, що переходять до іншого національного табору з переконання. Їх шкода і до них треба теж промовляти аргументами, які їх переконалиб.

Зробити це нелегко, але зробити можна. Нам треба тільки сягнути в скарбницю історичної правди, винести її на світло й довести до відома тих, що помиляються.

Підставовим засобом ворожої нам аргументації, так би сказати ревіндикаційним правильником і підручником цілої акції є книжечка, що її доцільно й вирахувано спрепарував польський сенатор Владислав Пульнарович п. з. „Рицерство Польске Подкарпаця". Постійним органом і бюлетином акції є спеціяльний часописний орган „Побудка", що виходить у Перемишлі.

Кілька принагідних газетних статтей і одна брошурка, це, мабуть чи не все, що ми досі протиставили тій акції. А ніхто того не заперечить, що українській шляхті треба дати до рук не брошурку, а книгу, що в ній би вона могла проглянути себе, мов у дзеркалі й на голословні й натягані виводи могла найти в ній завсіди аргумент і доказ своєї дійсної національної приналежности від діда-прадіда. Багатотомовим польським гербарям і генеальогічним студіям мусимо протиставити бодай одну, совісно й науково опрацьовану книгу провенієнції та сучасного стану української шляхти. А коли в такій книзі буде не тільки голословно сказане, але й доказане автентичними документами, що майже вся кармазинна польська шляхта, (князі й вельможі) є українського, династичного або боярського походження, а дрібна, загонова наша шляхта, це нащадки староукраїнської військово-февдальної системи оборони нашого пограниччя й земельної господарки та адміністрації наших князів, тоді нелегко буде першому-ліпшому „ревіндикаторові" фантазувати про „зукраїнщення" польського напливового елементу там, де його ніколи не було й бути не могло. Коли в такій книзі буде „чорно по білому" доказане, що не тільки більшість шляхотського, але й шляхотно-творчого елементу в польській [illegible]турі, політиці й суспільному життю, це [illegible] безсумнівного українського походження, [illegible] не тільки підійметься самопочуття нашого [illegible]мадянства взагалі а шляхти зокрема, але й [illegible] буде обективної можливости відірвати від [illegible]шого національного пня тих, що органічно [illegible] ним звязані.

Довідуємося, що така праця, під загол[illegible]ком „Золота Книга Української Шляхти" є [illegible] в підготуванні, й не пізніше, як з кінцем [illegible] року повинна появитися на книгарських [illegible]цях.

Покищо устійнений її зміст, що [illegible]тиме так:

I. Частина: Про анахронізм і актуальн[illegible] культу родового дерева в нас. II. Перво[illegible] українського боярства, від протоісторичних [illegible]сів до упадку Галицько-Волинської Держ[illegible] III. Про герби взагалі та про печатні знаки [illegible]їнського боярства зокрема. IV. Українські [illegible] пани й бояри в Литовсько-Українській Держ[illegible] V. Українське боярство в межах Польщі, від [illegible]зимира до Люблинської унії. VI. Україн[illegible] шляхта в культурно-національному русі XVI [illegible] XVII. в. VII. Українські утитуловані роди [illegible] зачнині й державному будівництві Гетьман[illegible]ни. VIII. Українське культурно-національне [illegible]родження XIX. ст. та участь шляхти в [illegible] IX. Шлятха в УСС-ах. X. Шляхта в УГА, [illegible] та адміністрації ЗУНР. XI. Українська шлях[illegible] ревіндикаційна акція сучасности.

II. Частина: Поіменний словник україн[illegible] шляхотських родів.

Треба сподіватися, що українське грома[illegible]ство прийме цю книгу з отвертими рамен[illegible] Бож вона збагатить нас на одну ще ділянку [illegible]знання минулого, що з ріжних причин [illegible]лася досі поза рямцями нашого зацікавлення — як це бачимо останніми часами — [illegible] повести протиукраїнський наступ на ще [illegible] відтинку.

(Хто мав би якісь завваги й побажання [illegible] звязку з цею справою, зволить написати [illegible]шої редакції з приміткою на коперті: „Зол[illegible] Книга").

Львова мабуть від д-ра Липи або від д-ра Луценка, в якому один з них сповіщав, що Франко в Одесі, і в якому були описані враження, які Франко зробив на тамошніх українців. В кого той лист і чи взагалі не пропав він підчас воєнної заверюхи, — не знаю. Коли не помиляюся, то в тому листі була якась згадка і про рукопис з описом чудотворного лікарства на Франкову недугу. Але у спогадах С. Шелухина[3]) і А. Ніковського[4]) немає ніякої згадки про той рукопис.

„WIELKA UTRATA".

Не памятаю добре, чи перед подоріжжю Франка до Одеси чи після неї, памятаю тільки, що було це восени й коло езуїтського костела у Львові, як він здибавши мене, почав розказувати, що віднайшов дальшу частину „Dziadów" Міцкевича і хоче її друкувати в „Записках" Наук. Товариства ім. Шевченка. Мене дуже здивувало і відкриття поета і його замір друкувати „відкриту" частину „Dziadów" в „Записках" і я поспитав його яким способом вдалося йому зробити таке відкриття. Поет відповів мені, що сам рукопис щасливим випадком купив він у антикваря Гельцля й дуже радо оповів мені історію мандрівки того рукопису, далеко ширше, як написано у вступі до виданого ним рукопису п. н. „Wielka Utrata", ?укопис, а властиво копія Міцкевичевого твору, переходила з рук до рук, аж накінець опинилася в руках митрополита Йосифа Сембратовича, потім кардинала Сильвестра Сембратовича, а по його смерти з його бібліотеки попала в руки Гельцля. Я поспитав поета, які докази в нього, що знайдена копія це твір Міцкевича. На це він сказав у зовсім спокійнім тоні, що він надприродним способом одержав відомість, що найдений ним рукопис дальшої частини „Dziadów", якої наголовок за задумом самого Міцкевича „Wielka Utrata", це копія Янини Вітвіцкої[5]), знайомої Міцкевича. Я очевидячки, не хотів оспорювати вже автентичности твору Міцкевича, сумнівався тільки, чи редактор „Записок" схоче друкувати у них „Wielką Utratę", що не має нічого спільного з українознавством. На це поет сказав, що твір такий цікавий, що його треба видрукувати в „Записках". За якийсь час я довідався, що „Wielka Utrata" знаходиться вже в залізній касі директора друкарні К. Беднарського. Михайло Грушевський був у клопоті, як повестися супроти Франка, і просив мене, щоб я переглянув рукопис і сказав йому свій осуд про нього. Беднарський, посміхаючися, видав мені у великій тайні червоно оправлену книгу з „Wielką Utratą" і передне слово до неї, подиктоване Франком синові Андрієві. Я прочитав скоренько одно й друге і [illegible] свій осуд Грушевському, що „Wielka Utra[illegible] це неграмотний твір невідомого автора, [illegible] редне слово Франка показує, що залик[illegible] його льогіки розхитані. Передне слово [illegible] було тоді інакше написане, як появило[illegible]ше друком. В ньому з одного боку писав [illegible] що Міцкевич належить до „найгеніяльні[illegible] дей, яких тільки видала людська раса" [illegible] „тяжко нам уявити собі ту силу генія, що [illegible] являвся у нього іноді чи то в часі горячих [illegible]ніх розмов, особливо під впливом досить [illegible]тивної флетової музики, чи то в хвилях [illegible]них прогульок, чи то серед гурту [illegible] вулиць або гучних диспут польської [illegible] а з другого боку писав про „Імпровізацію [illegible]рада", вершок Міцкевичевої поезії, що [illegible] тересна як обяв манії величности" і що [illegible] „подав багато симптомів тої манії з р[illegible] хічних збочених, що виявляються в [illegible] уступах імпровізації". Знаходилася у [illegible]редньому слові ще й згадка про [illegible] колу Маліновського, про якого [illegible] він утратив зір, „працюючи в архівах, [illegible] а може й проливши не одну сльозу [illegible] ред світом". Рівняючи тепер у [illegible] ції „Wielkiej Utraty" з видрукова[illegible] текстом, мені здається, що Франко [illegible] вив писаний текст, а то в [illegible] усяких помилок, що трудно було [illegible]

(Далі буде.)

[...]являться — перший, що Франко був у Києві 1909 р. „десь так у квітні, а може в початку травня", а другий, що Франко був у Одесі „в 1912 році".

[3]) Л. Н. Вістник, кн. VII—VIII, 1926 р.

[4]) Життя й Революція, кн. V, 1926 р.

[5]) Володислав Міцкевич писав, що Янина Вітвіцка не тільки не була знайомою Міцкевичів, але, взагалі не було такої на еміграції.

Інвалідські ренти б. українських вояків.

У „Деннику Законів" з 5. ц. м. появився такий розпорядок міністерства суспільної опіки і міністерства скарбу: До 31. травня 1939 р. як останнього речинця, можуть зголошувати право до інвалідських рент ті учасники б. українських формацій, що в часі 1918/19 втратили щонайменше 45% здатности до праці.

В означеному речинці можна зголошувати домагання з титулу ушкодження в часі від 1-го червня до 15. липня 1919 р. Як відомо, закон з 1932 р. признає інвалідські ренти тим учасникам б. українських формацій, які є без засобів прожитку, а речинець закінчення боїв закон означував по день 1. VI. 1919 р. В новелі до того закону спочатку 1938 р. цей речинець устійнено на день 15. липня 1919 р.

Через „Просвіту" — до Воскресення! Ставаймо під прапор „Просвіти"! Не жалуймо для неї ні праці, ні гроша!

І Румунія вже приступає до поладнання меншинних справ.

В Румунії призначено професора університету Сільвіна Драґоміра ґенеральним комісарем від меншинних справ. Згідно з постановами конституції оголошений реґулямін цього комісаріяту передбачує, що

всі громадяни без ріжниці походження, віроісповідання і раси рівні перед законом та користають з тих самих політичних прав. Національні меншини можуть користуватись матірною мовою в релігійних, пресових і торговельних справах, в особистих взаємнинах, на зборах і вічах. Можуть теж уживати матірної мови в судах і мають право орґанізувати добродійні, релігійні і суспільні товариства та школи з рідною мовою навчання. Румунський уряд дасть повну підтримку меншинам у дільницях, де вони творять більшість населення. Вкінці реґулямін стверджує, що начальники і референти нового ґенерального комісаріяту повинні знати мову меншини, якої справи полагоджують.

Малярська преса пише: Румунський уряд дає доказ політичної далекозорости, оголошуючи новий статут у хвилині крізи в Чехословаччині і зактуалізування національної проблеми. Новий статут є доказом, що румунський уряд освідомив собі нарешті значіння поладнання проблеми національних меншин.

Над джерелом Дністра.

ОДИН ДЕНЬ У РОЗЛУЧІ.

Репортаж.

Половина липня.

Якщо хочете побачити найгарніше місце у нашім краю, їдьте до Розлуча — казали мені знайомі бойки — і я поїхав.

Поїзд на лінії Львів-Самбір-Сянки мчить стрілою по залізних рейках. У поїзді ґлітно. Найбільше внуків Мойсея — вони знають, що тут свіжий „люфт". Нашого брата не видко.

— Ледви я прочитав ґазету і... вислухав концерту на цимбалах, а вже кондуктор кричить „Розлуч! Літники висідати!"...

Висідаю. Ще не зійшов на перон, а вже повно візників і „чічеронів" обскочило мене з усіх боків і кожний тягне до свого „фіякра". Ледви обігнався.

Стою і вдихаю повними грудьми ґірське повітря. Казали мені, що в Розлучі найкраще уліту, тобто від червня до вересня. Тоді гори дихають здоровлям. І справді. Чую живіший обіг крови. На небі липень. Довкола чудова погода і смерекові бори. Зміна й тиснення повітря сприяють доброму настроєві та зовсім успокоюють нерви.

Саме село Розлуч лежить удолині між верхами ланцюга гір Високого Бескиду. Зпід вершка одної такої гори, яку тут дехто називає теж горою Розлуч, від сторони села Вовче, випливає наш славний Дністер. Джерело ріки — це мала криничка, яка тепер часом навіть висихає. До Дністра, зараз коло джерела, вливаються інші малі потічки, своїми водами його підсилюють. Насолоджуюся хвилину чудовим краєвидом, але тільки хвилину, бо маю всього один день, а хочу пізнати цілий Розлуч. Часу не стає. Сходжу з гори до села. Сама ходанина по горах не представляє тут ніяких трудрощів, ані небезпек, — провідників не треба.

По дорозі стрічаю тітку Гафу, від якої довідуюся, що Розлуч щойно недавно став кліматичною місцевістю. Село має тепер коло 260 чисел (господарств) і коло 1600 мешканців — з того 1300 українців і коло 300 душ німців, жидів і поляків (останніх фактично є дві родини).

В селі є деревляна бойківська церква і малий деревляний косцюлок. З наших сільських установ треба згадати добре загосподаровану кооперативу „Підкарпаття", яка має в селі дві торгові крамниці, найсильніші в селі. Є тут теж „Районова Молочарня", яка тепер є у стані реконвалесценції і можна сподіватися, що небавом ця установа стане для розлучан найважнішою, бо може вплинути на зміну цілої їх господарки.

Крім того є в селі читальня „Просвіти", кружок „Рідної Школи" і „Сільського Господаря". Був теж кружок „Союзу Українок", недавно розвязаний. Молодь заснувала собі в весною ц. р. руханкове товариство „Луг". Тон праці в установах і кооперативах надає дуже працьовитий і рухливий місцевий парох і заст. декана о. Конюшко та його добродійка.

Заходжу на хвилинку на приходство. Від о. Конюшка довідуюсь про коротку історію літнища. Ось вона: До 1905 р. Розлуч був незнаним майже селом, як багато інших гірських сіл. Щойно 1905 р. коли тут будували залізничий шлях Львів-Самбір-Сянки, відкрили в Розлучі літниськові прикмети. Першим літником у Розлучі й ініціятором літнища був українець інж. Парфанович (батько відомої лікарки д-ра Софії Парфанович). Він будував тут залізничий шлях і він перший звернув увагу на гарне положення Розлуча. Як залізничий інжинір він перший їхав новозбудованою залізницею через Розлуч до Сянок і зараз по закінченню робіт приїхав 1905 р. до Розлуча на відпочинок. Згодом вибудував собі тут віллю, яка стоїть досі.

До світової війни мало приїздило літників до Розлуча — справжній літниськовий рух почався щойно по війні. Почали його вже на ширшу скалю жиди. Сьогодні у Розлучі є 52 віллі — з того ледви... три українські, аж 40 жидівських, а решта польські та німецькі.

Розлуч як літнище, з нашого боку дуже занедбаний. Літників-українців можна почислити на пальцях одної руки. Селяни теж не вміють використати, що так скажу, своєї літниськової конюнктури. Досить згадати, що Розлуч в літниськовому сезоні (червень-серпень) потребує 3—4 фіри городовини денно. А всю цю городовину привозять аж... зі Самбора.

— Чому не садите і не управляєте городовини? — питаю тітку Гафу.

— Бо ніхто якось до того не додумався — чую відповідь. А варта булоб „додуматися"; за городовину можна тут вторгувати гарні гроші. Але щож, коли наші люди ліниві і мало підприємчиві.

Йду далі в село. Коло церкви стрічаю дяка. Починаю розмову.

— Будь ласка, скажіть мені — питаю — чим у вас люди займаються? Яку ведуть господарку?

— Або я знаю, як це панові відповісти — хитро підсміхається до мене мій співбесідник — більшість займається рільництвом. Дехто переходить на молочну господарку. З господарських ростин управляють у нас овес, ячмінь лен, жито, конюшину, а навіть недавно почали сіяти пшеницю, яка часом вдається. Найбільше садимо картоплі. Дехто тримає вівці та має малий прихід з вовни та будзу. Вовну в більшости зуживаємо на власні потреби.

— А чи є у вас якісь заробітки? — питаю.

— Є, але дуже нуждені. Можна дещо заробити в лісах при воженню клеців та на літниську.

— А скажіть мені ще — питаюся — як ви тут цього року даєте собі раду по тій господарській катастрофі, яка навістила м. р. цілу Турчанщину?

— Щож? мусимо якось жити. Але чи це життя?! Збір збіжжя, картоплі і паші м. р. був на яких 70 відсотків менший від збору попередніх літ. Більша частина села голодує вже від різдвяних свят! Хліба не побачите в найбагатшого господаря. Ба, ще більше: від великодніх свят багато людей картоплі не має...

— В такому разі — перебиваю — скажіть мені чим люди живуть?

— Ріжно собі радять. Хто має ще корову, тому ще пів біди. Занесе на літнисько 1—2 літри молока, продасть і зараз у поворотній дорозі йде до кооперативи купити дрібку муки (тої житньої по 20—25 сот. за кільоґрам), пенцаку або ґрисіку і тим кормить цілу родину. Але гірше, коли ґазда не має корови. А таких у нас багато. За зиму згинуло в Розлучі коло 50 шт. худоби; багато худоби вирізано і випродано — в селі. Цього року є на 500 шт. худоби менше ніж минулого. Щоб рятувати худобу, ми за зиму спровадили 31 ваґонів... соломи. Але від соломи корови не дають молока. На саму пашу люди задовжилися на яких 25 тис. золотих по ріжних банках.

— А чому не збуваєте молока через вашу „Районову Молочарню"? — питаю.

— Гм! Чому люди не носять молока до молочарні?.. Носять, але не все... бо то є така справа: Люди потребують щоденно грошей на муку і пенцак... а наша молочарня бідна і не може щоденно нам виплачувати. Тому частину носимо на літнисько, а частинно до молочарні. Може цей рік буде кращий у збір збіжжя, картоплі... то тоді село вернеться до рівноваги і зможе збувати вже все молоко через молочарню...

Мій співрозмовник починає вже нетерпеливитися тому прощаюся з ним, а сам йду далі.

Переходжу ціле село. Вигляд села, не беручи під увагу гігієнічних умовин, гарний. Хати тягнуться вздовж дороги і потічка; всі деревляні, типово бойківські — з одної сторони хата, з другої стайня, в середині сіні. Заходжу до одної хати, щоб подивитися на обстанову.

До хати входиться зі сіней: праворуч від входу — піч, велика глиняна піч, яка займає майже одну третину хати, з ліва „мисник", за печею жердка на одяг. На покутті при причільній стіні — стіл, покритий білим рядном. Попри стіни розставлені лави. У правому кутку хати

стоїть „діжко" — звичайна собі прича збита з дощок. Але вже тут і там, як мені казали, мають люди „панські" меблі. Долівка з глини. Сама хата „курна" або „чорна", але є вже багато хат з коминами.

Маю охоту ще почати з ґаздинею балачку про „строї", про варення тощо, але часу брак. Вже полудень, а я ще не був на літнищі. Тому кидаю кілька слів і виходжу. На дорозі коло школи бачу громадку дітей. Це — як мені відтак пояснили — польська дитяча півкольонія. Наші діти туди теж заходять на... снідання; дають для примани щоденно рано горнятко молока. На весну всі шкільні діти діставали снідання. Тепер дають лиш тим з кольонії. Діти, як діти, одні в чистих одягах, але більшість у брудних і подертих сорочинках. Личка їх бліді, бліденькі, аж сині. Це з голоду! Ґазди, яких стрічаю по дорозі, звичайно насуплені, дивляться на мене підзорливо. Певно взяли мене за екзекутора або якогось „холерника" — так називають тут між собою літників. Тут і там, бачу, біліть плоти...

Так поволі заходжу в „панську" частину села, тобто на літнище. Тут уже біди не видко. Нужда й голод тут не мають приступу. На узбіччі гір розсілися чепурні віллі, в них повно літників. Здебільша внуки Авраама... Є тут кілька жидівських крамниць, пансіонів, овочарень, цукорня, фризієр і двох чи трьох сезонових лікарів. Серед повені чужих підприємств — одно наше. Це пансіон і цукорня-харчівня п. С. Гери. Він теж має кіоск з набілом — продає вироби „Маслосоюзу".

Вечоріє. На дорозі повно літників. Недалеко чути музику. Там почався дансінґ. Кілька пар крутиться під такт джез-бенду. Настрій веселий. І не диво. Люди приїхали відпочити. Хочу оглянути докладно літнище, але... вже час до поїзду. Мушу лишити це на другий раз...

Андрій Качор.

Товариство, що помагає мистцям.

Коли нераз чуємо чи читаємо про те, що в якомусь іншому народі стоїть погано справа з книжками, що їх мало хто купує і тому їх наклади не переходять звичайно двох-трьох тисяч, коли чуємо, що хтось там ліквідує оперу, бо не виплачується, бо треба докладати до неї грубі тисячі, коли довідуємося, що малярі якогось там державного народу голодують, бо мало хто сьогодні купує образи, коли бачимо, що чужі літературні й мистецькі журнали ледви клигають, — то нам наче камінь спадає з грудей: що годі, мовляв, дивуватися, коли у нас те саме...

Хтось може вважати це за деяку потіху в нашому положенні, хтось може виправдувати цим всі недостачі нашої культурної праці, все те, чого в нас не зроблено і чого не робиться. Та це вже у своїй основі помилкове становище. З двох причин. По-перше: необхідности національно-культурної праці в нас та в деяких інших народів не можна навіть рівняти. Ми все ще тягнемося у хвості велико-культурних народів і перед нами ще багато праці та зусиль, щоб не тільки надробити занедбане з ріжних причин, але піти вперед, далеко вперед. По-друге: не можна рівняти обставин, серед яких ми живемо і працюємо, з обставинами, серед яких доводиться працювати іншим народам. Тому, коли клигання дечого в інших народів треба вважати за недостачу, за поганий стан, то в нас подібне клигання — це вже позитивне явище.

Щоб не було непорозуміння. Коли в якомусь народі, що має свою державу, якийсь літературний чи мистецький журнал ледви-ледви втримується, появляючись в накладі тисячі чи двох тисяч примірників, то це поганий стан. Але такий самий наклад у нас, серед наших обставин, треба вважати успіхом, бо успіхом у нас є вже сама поява журналу, що вже й говорити про те, коли він втримується і правильно виходить.

Коли виходити з такого становища, то треба ствердити в нашому національному житті дуже багато позитивних явищ, треба ствердити справді подивугідну розбудову ріжних культурних та економічних ділянок, треба ствердити розмах у праці, що на свою користь зовсім неспівмірний з нашими обставинами і нашими засобами.

Може бути, що широкий загал нашого громадянства не багато знає про те, що саме у ряді тих установ, товариств чи гуртів, що то своєю працею наближають наш народ до культурного рівня інших народів, іде повним кроком товариство, що поставило собі за мету: причинитися до розвитку пластичного мистецтва підтримкою тих, що те мистецтво творять. Маємо на увазі Українське Товариство Прихильників Мистецтва у Львові. Кажемо, що широкий загал нашого громадянства може мало про це товариство знає. Це тому, що не вважаючи на свою працю, Товариство Прихильників Мистецтва залишалося ввесь час якби в тіні, не дбаючи ні трохи про якийнебудь розголос. Люди, що віддають свій час і свою безкорисну працю тому Т-ву, станули на становищі, що найважніше — це вести роботу, все інше прийде само по собі разом з успіхом праці.

І працювали. Назбиралося досить того всього за ввесь час, від початку існування Т-ва, тобто від січня 1931-го року. Ще в тому самому році, в половині жовтня, улаштувало Т-во у Львові виставу картин, в якій взяло участь 37 малярів з 270 експонатами. Цю виставу відвідало 2591 осіб.

На другий рік — 4. XII. 1932 — відбулася друга вистава заходом УТПМ. В ній взяло участь 26 мистців зі 185 експонатами. В цьому самому році, але раніше, бо у квітні, у Варшаві в салях „Захенти" пройшла з великим успіхом індивідуальна вистава творів Олекси Новаківського, яку теж зорганізувало УТПМ.

В 1933-ому році Т-во прийшло на добру думку: виставу з попереднього року вислало на провінцію і вона з великим успіхом обїхала всі наші провінціональні осередки, як Тернопіль, Перемишль, Коломию, Станиславів, Дрогобич, Бережани, Підгайці і т. д. Цим Т-во зробило свого роду перелім в орґанізації наших мистецьких вистав. Хоч така вистава у Львові триває нераз місяць чи півтора, то все-ж бувають випадки, що комусь з ріжних причин не доведеться побачити, хоч вистава відбувається в місці. Що тоді вже й говорити про тих, що мусять чекати якоїсь нагоди, щоб поїхати до Львова або таки приходиться і спеціяльно вибиратися, щоб побачити виставу. Це не завжди легко. А тут Товариство Прихильників Мистецтва зробило так, як той приповідковий Магомет з горою, що не хотіла до нього прийти: пішов до неї. Товариство Прихильників Мистецтва пішло з культом мистецтва до провінціонального громадянства і добре зробило: переконалися, що коли нашому громадянству якнебудь влекшити якусь справу, то вдячнішої публики від нього немає.

З подібним успіхом Т-во влаштувало в 1934 році в листопаді третю виставу — 19 учасників з 186 експонатами — і в лютому 1936 року посмертну виставу Олекси Новаківського, яку відвідало коло 4 тисячі осіб.

Почавши від 1931 року УТПМ уладило цілу низку відчитів з ділянки мистецтва: одні самостійно, інші (зима 1934-35) спільно з АНУМ-ом. У 1936 році Т-во уладило святочний вечір, присвячений памяті Олекси Новаківського. Тай узагалі особою цього нашого визначного маляря УТПМ особливо займалося, оцінюючи якслід його талант і становище, яке він своїми творами заняв в українському малярстві. У 1932-ому році, у 60-ліття народин мистця Т-во вшанувало його ювилейним даром, хатою в Дорі, а в 1934 видало гарну, з багатьома чорними та кількома кольоровими репродукціями його творів, монографію О. Новаківського, яку написав проф. д-р Володимир Залозецький. Ця монографія добула на виставі „Української книжки" в Празі першу нагороду.

Коли мова про видавничу діяльність, то не можна не згадати, що УТПМ помогло гурткові учнів О. Новаківського „РУБ" видати мистецький журнал „Карби".

Направду вже це, досі сказане, свідчить про те, що люди, які входять до Виділу Т-ва, не люблять бути членами Виділу для самої тієї чести, але навпаки: їх намагання ідуть в тому напрямі, щоб Т-во якось виявилося, щоб воно щось зробило. Оті намагання пізнаємо ще краще, коли бодай одним оком глянемо на харитативну діяльність УТПМ.

Не треба писати багато про те, серед яких обставин живуть сьогодні наші мистці. Коли люди, що мають постійну працю і постійну місячну платню в нинішніх часах ледви зв'язують кінці з кінцями, то що вже й говорити про тих, що їх існування залежне від того, чи знайдеться серед нас кілька одиниць, які можуть собі дозволити на такий вибаг, щоб купити образ. А коли навіть взяти під увагу ті заробітки, що їх можуть мати і мають наші малярі при [illegible] видавництвах, то й те все таке невеличке і непостійне, що спирати на цьому якесь „упорядкова[illegible]не" життя — важко. Не диво, що багато наших мистців живе дуже скромно, а деякі то просто у злиднях. І ось тут дуже потрібна така установа, як УТПМ, що має на меті помагати нашим мистцям і матеріяльно.

Довідуємося, що УТПМ давало мистцям у потребі безворотні підмоги, і — що найважніше — піклувалося молодими адептами мистецтва, учнями Вищого Інституту Мистецтва (давніше мистецько-декоративний відділ Державної Технічної Школи). В цьому Інституті є тепер коло 40 учнів-українців, що виявляються найздібнішими одиницями серед загалу учнів. Це здебільша бідні хлопці, що пішком прийшли до Львова і не мають нераз на склянку чаю. Треба було, щоб ними хтось заопікувався, бодай тими найбіднішими, тими що найбільш потребують. Хоч не можна вгадати, котрий вояк носить маршалківську булаву у наплечнику, то загалом можна сказати, що з талановитого учня [illegible] може бути. І тих талановитих учнів не можна було залишити їхній власній долі. УТПМ зрозуміло це якслід і уладило спеціяльну домівку, в якій дає безплатне приміщення і навіть частинне прохарчування (при допомозі деяких інших установ) учням згаданої школи. В останньому часі в тій домівці, що міститься в „Народньому Домі" найшло безплатне приміщення [illegible] учнів. Не треба казати, яка це велика поміч для тих, що не мають де мешкати і що їсти. Треба додати, що з тієї домівки користали також і деякі одиниці — самоуки, що приїздили на короткий час до Львова, щоб бодай частинно доповнити своє знання з ділянки мистецтва.

Ще не кінець! Товариство придбало в Дорі 640 сяжнів площі, на якій почало будувати „Оселю Мистців". Цю площу по бл. п. Л. Ч[illegible] Т-во придбало частинно безплатно ([illegible] спадкоємці безкорисно відступили свої частини) і частинно відкупило. На ній стане 3 домики [illegible] 5 кімнат. Крім цього ателіє для мистців, що перебувають на літнисько, і будинок з салею для вистави тощо. Перший з цих домиків [illegible] буде готовий. За ним підуть інші. Ясно, що Т-во не може зробити цього всього відразу, бо [illegible] має наразі потрібних фондів, але коли робота почалася, то вона напевно дійде до успішного кінця. Запорука — люди, що в Т-ві працюють.

Звідки Т-во бере на те все фонди? [illegible] то інших подібних наших товариств: з членських вкладок та з прилюдних збірок, які відбуваються час до часу з дозволу влади. І тут треба підкреслити важний момент: Виділ Т-ва [illegible] гарно вести господарку, коли при [illegible] скромних засобах може розвивати таку [illegible]ку і безсумнівно корисну діяльність.

Гадаємо, що добре було би, якби [illegible] громадянство поцікавилося і самим Товариством і його діяльністю. Може неодин захоче стати його членом, щоб помогти у цій гарній [illegible] роботі. [illegible]

Після похорону ген. Тарнавського.

КОМУНІКАТ.

Діловий Комітет для уладження похорону бл. п. ген. Мирона Тарнавського — подає до відома, що закінчив свою працю, звязану з похороном та своє звідомлення зложить громадянству після вакацій, у місяці вересні ц. р.

Діловий Комітет складає на цьому місці щиру подяку тим всім організаціям, установам, фірмам та особам, які своєю матеріяльною допомогою уможливили йому якслід влаштувати похорон бл. п. ґенерала.

До Ділового Комітету вплпвають письма від ріжних установ і осіб у справі памятника бл. п. ген. Мирона Тарнавського. Діловий Комітет подає оцим до прилюдного відома, що справу збереження памяток по Начальному Вождові, як також справу видання альбому з похорону і пропамятної книги — передав Діловий Комітет покликаним до цього установам. Музей і Видавництво полагодять ці справи в порозумінні з Діловим Комітетом. Справою памятника на гробі бл. п. ґенерала — займеться Товариство Охорони Воєнних Могил у Львові. У звязку з тим — просить Діловий Комітет пересилати жертви, призначені на будову памятника просто на конто Товариства Охорони Воєнних Могил в Земельнім Банку Гіпотечнім у Львові, з дописюю „На памятник".

Діловий Комітет.

10 хвилин з жертвою нападу в Чижикові.

ЩО ОПОВІДАЄ СТЕПАН КАСПЕРСЬКИЙ?

Степан Касперський лежить у 41-ій салі Українського Шпиталю, на II-ому поверсі. Перше ліжко від дверей. Уже зі сходів побачив мене й оба всміхаємося назустріч. Касперський сідає на ліжку. Його ліва рука в ґіпсі. Міцно, без слів стискаємо собі руки...

— Ну, як ви себе почуваєте? — присідаюся на крайчику постелі. — Видужуєте?

— Видужую поволі, Богу дякувати.

Обличчя цього 30-літнього свідомого селянина з інтелігентними очима, що вже дивилися в очі смерті, має глибокі зморшки болю.

— Рука ще трохи болить — каже. — Але голова вже пригоїлася...

Він похилив чоло й на самому вершку черепа видно великий, б цм довгий, півопухлий шрам зі струпом, довкола якого вистригли буйну чуприну.

— Здорово вас опорядили — морщу чоло від цього вигляду. — Залізом били, чи як?

— А залізом. То було щось таке грубе, як рука, і важке, що просто як вдарив, то так і прилипло. Як впало на ногу... О, я вам покажу рентґенівські світлини...

Касперський перехиляється на заґіпсовану руку і здоровою правою добуває з нічного столика два великі чорні шматки паперу. Це типова світлина з апарату Рентґена: На одній кости руки, на другій — ноги.

— Це рука — показує Касперський на кістку що зломана у двох місцях поруч себе.

— А це нога...

Кістка переломана й відсунулася вбік одна від одної. Жахливий мусів бути удар, аж дивно, що видержала його голова, де лячний шрам показує, як близько була смерть.

— І досі не знаєте, хто це був? Не пізнали ні кого по голосі?

— Не пізнав. Це було так, в секундах, що і зорієнтуватись було важко. Під хатою стріляли, закричали хором: „Отвераць, поліція!". Жінка крикнула „Степане, тікай, бо поліція!" — — І в хаті вже ліхтарки і крик: „Бій хабаша!" Жінка крикнула ще: „Чого кричите, дитину збудите!", а я отак, як наставив руку, щоб підвестись з постелі, чую удар, аж мені рука опала, потім у голову... Я злетів з постелі. Хтось крикнув: „Гдзе ето ребі?" — мені мигнула думка: „Большевики! Звідки вони тут взялися?" — і я під постіль. Чую несамовитий удар по нозі, сховав голову під машину, хтось світить, бе ломом по машині, машина ломиться...

Касперському блистять гарячкою очі від цього лячного спогаду.

— Не знаю, як вирвалася жінка. В другій хаті теж крик. Хтось бе далі по машині і лається. Хтось копнув мене в бік чоботом, бо під постіль я не міг влізти. Нагло чую: „Вириваць! Досиць!" і як дідьки щезли. Ще потягнув хтось по вікні, посипалися шиби з рамою — і це все.

Касперському виступив піт на чоло й він впав на подушку. Надто лячно згадувати — і його груди дихають важко.

— Кілько їх було — не знаєте? Як виглядали — не видно було?

— Я знаю... — сідає він знову так, що чорна таблиця з його прізвищем і латинськими назвами хвороби над його головою. — Може десять, може пятнацять. А пізнати було годі. Позасліплювали ліхтарками... Тільки от завважив, що шапки мали високо пообмотувані чимсь і попід шию хустками, мов бородаті були...

На салі тихо. У вікна зазирають дерева святоюрського городу. Сусід Касперського дише важко гарячкою, якась пані сидить коло свого чоловіка, що теж блідий і хворий.

— Богу дякувати, що все обійшлося добре — кажу трафаретні слова. — Слідство ведуть? Допитували вас?

— Не знаю. Тоді сусіди збіглись, отець прибіг, нас на фіри — і більш нікого. Один з їхніх давно мені перказував: „Я Касперскего знайде, же он мне попамента до сьмерці". Якби ми були сподівалися, були б бодай гідно боронилися. Так спочатку, як нам заповідали, то ми в хаті мали сокири та вили. Але потім втихло, я гадав, не буде нічого...

— Але ви вже швидко підете домів? Брати вже пішли, правда?

— Вчора пішов другий. Я сам. Оба ребра, що мав зломані — пригоїлися, голова теж, ще коби рука й нога. Нога пече, осьде — висуну спід накривала заґіпсовану колоду — але лікарі кажуть, що все добре. Дуже таки доглядають мене...

Він опав знову на подушку, але нагло щось згадує й підіймається:

— Були тут у мене з села, багато приходить. Оповідав один з того кінця, де вони мешкають, що П. чув, як в одного з їхніх цілу ніч товклися, аж він вийшов подивитись, що це — і бачив, як їх кілька побігло з друками в наш бік якраз в той час, коли сталося це все. Воно виявиться, коби тільки вернутись до села...

— Вам надоїло лежати? А і в селі будете мусіти берегтись — кажу.

— Та надоїло. Знаєте, пане редакторе, це жнива, а там жінка й дитина. Добрі люди помогли, хай їм Бог заплатить, але в хаті нікого нема. Так усе стоїть, як тієї страшної ночі, побите, поломане. Жінка пішла до своєї мами, мама мої до сестри, брати до свояків... А тут іще я курю, а на салі годі — вкучиться. Та тепер, то ще поштикульгаю на коридор, але як лежав, і журюся ще, що треба буде платити за шпиталь: брати були, мати і я вже двнацятий день...

Він знову опав на подушку.

— Пане редакторе, може маєте якісь ґазети? Страшенне читати хочеться й нема...

— Не турбуйтесь — кажу, витягаючи кілька „Діл" і „Нових Часів". — Видужуйте, а тоді побачимо.

— Коби тільки скоро... От, Луг нам розвязали — журиться ще. — І четвертий брат, секретар Лугу, що пішов на військові вправи не дає про себе ніякої вістки. Чоловік тут, а турбота своя, домашня. Дякую вам за ґазети...

Наші руки міцно стискаються. Дивимося собі в очі й розуміємо себе. У двері входять односельчани Касперського і всміхаються до нього —свого брата, що потерпів за них усіх, за їх завзяття, вірність і громадську стійкість.

На коридорі стоїть, задивлена у вікно, біла сестра милосердя.

•

На допомогу родині Касперських.

На допомогу жертвам бандитського нападу в Чижикові, зложили в Адміністрації „Діла" дальше: Лавровичі, Львів, 2 зол. і кличуть на таку саму суму: інж. Андрія Пясецького, інж. Богдана Рака і інж. Богдана Павлюка; Юліян Карпінський, Гаї Нижні, 2 зол., Клим Шанковський, Ланцут, 2 зол.

Кооператори „Просвіті".

Четвертий Кооперативний Курс у Ворохті висловлює свій подив до 70-літньої праці Матері Просвіти, що будила українські народні маси до свідомости, підносила їх духовий і моральний рівень і стала пробудницею і на кооперативному полі. Доцінюючи вагу загальної виховно-освітньої праці через розвиток умових і моральних сил людини, курс уважає освітню працю основою, на котрій опирається і кооперативна свідомість і нахил до спільчанської праці, на котрій здійснюється ідеал справедливого господарського ладу без визиску і пониження, а процвітає дружня співпраця одиниці для загального добра. Виховання ідейного кооператора, що єднав би в собі запал суспільної праці з чинною жертвенною любовю свого народу, повинен стати угольним каменем у дальшій освітній роботі.

Вакаційний Кооперативний Курс складає привіт в 70-ліття діяльности Матері Просвіти з вдячности за пильну працю, заявляє свою відданість тим високим гаслам, котрі поставила собі Просвіта на прапорі:

„В силі духа перемога і щастя народа".

У Ворохті, дня 30. липня 1938 р.

Д-р Карло Коберський, Управитель Курсу; Іван Паньків, секретар.

———o———

ПЕРЕД НОВИМИ ПЕРЕГОВОРАМИ ФРАНЦІЇ З ІТАЛІЄЮ.

Французький шарже д' афер у Римі Бльондель вернувся в пятницю з Парижа, де відбув нараду з мін. Боннє у справі переговорів з Італією.

Паризький „Ле Жур" пише, що незабаром слід сподіватися нової спроби французько-італійських розмов, щоб довести до середземноморського порозуміння, аналогічно до англійсько-італійського договору. „Ле Жур" звертає увагу, щоб французи не висували на перший плян еспанського питання.

———o———

ЗМІНИ В АНГЛІЙСЬКІЙ АРМІЇ, ЯКИХ НЕ ПАМЯТАЄ ІСТОРІЯ.

В англійській армії переведено зміни, яких не памятає британська військова історія. З днем 1. серпня авансувало понад 2.000 старшин згідно з пляном міністра війни Гора Беліша, який з поспіхом відмолоджує командний склад британської армії.

По широкому світі.

Мусоліні скликав засідання ради міністрів на 1. вересня ц. р. на 10-ту год. рано.

Під проводом міністра національної господарки Ган-Юн-Кая відплила з Манджуко до Европи місія „доброї волі", щоб відвідати Німеччину, Італію, Еспанію і Сальвадор.

Віцекороль Етіопії кн. Аоста відплив кораблем „Конте Россо" до Східної Африки по кількамісячнім відпочинку в Італії після важкої операції. Перед відїздом корабля кн. Аоста відбув довшу нараду з віцеміністром Сх. Африки ген. Теруці.

Роберта Піля з американського міністерства закордонних справ призначено віцедиректором постійного бюра в Льондоні для втікачів.

До Кільон приїхав льорд адміралції Даф Купер.

Ст[illegible]інка без політики.

Що любить і чого не любить Мусоліні.

Творець італійського фашизму й диктатор Італії Беніто Мусоліні скінчив перед кількома днями 58 літ життя. Заки Мусоліні вийшов на верх слави, перейшов незвичайно важку життєву школу. Замолоду він був соціялістом і вже у школі грозило йому виключення за вихвалювання убивства короля. Відтак, як народній учитель він був соціялістичним аґітатором. Коли арештували його батька, який теж був соціялістом, Беніто Мусоліні втік до Швайцарії. Чотири роки пізніше викинули його зі Швайцарії, як невигідного чужинця.

Згодом Мусоліні став чоловою постаттю соціялістичного руху, який покинув щойно тоді, коли почав вести сильну пропаґанду за приступленням Італії до світової війни по боці Антанти.

Дальші події з життя італійського диктатора, його побут на фронті, творення фашистівських організацій, похід на Рим — це справи загально відомі і годі їх знову переповідати.

Суть фашизму.

В Італії є в обігу двацятьлірові монети, на яких уміщені слова Мусолінія: „Краще жити один день як лев, ніж сто літ як вівця". Це речення є змістом цілого життя Мусолінія. Коли одного разу якийсь визначний чужинець запитав Мусолінія підчас побуту в Італії, щоб він подав йому дефініцію фашизму в одним реченні, Мусоліні написав: „Ми противні вигідному життю".

Веґетеріянець.

Мусоліні, який покінчив 58 літ, має прегарне здоровля. Три роки після того, як він прийшов був до влади, занедужав він важко на шлунок. Від тієї пори їсть майже тільки овочі. Мяса не їсть ніколи, лиш іноді каже приладити собі юшку з риби. Як Гітлер так теж і Мусоліні не пє й не курить.

Любить — не любить.

Беніто Мусоліні не любить назагал аристократії, хоч його зять міністр Чіяно, якого диктатор справді по батьківськи любить, є графом. Якщо йде про інші примхи диктатора, чи пак його уподобання, то він не любить грошей, котів, ні старости. Мусоліні намагається якнайменше перебувати в товаристві старших людей, зокрема втікає перед старими жінками. Кривиться він теж невдоволений, коли хтонебудь пригадає йому його вік. Коли в 1930 р. Мусоліні скінчив 50 літ в італійській пресі не було навіть згадки про роковини уродин диктатора,... бо Мусоліні цього не хотів.

Найбільше любить вічне місто.

Хоч фашизм почав розвиватися в Міляно і щойно відти поширився на цілу Італію, хоч в Міляно повстали перші фашистівські організації, то Мусоліні з усіх італійських міст таки найбільше любить Рим. Цим теж пояснюють те, що Рим сильно змінився під кермою Мусолінія. Мусоліні прикрасив вічне місто, він теж подбав про те, щоб безцінні римські викопалини видобути і підкреслити їх справжню вартість.

Крім цього Мусоліні любить незвичайно свою найстаршу дочку Еду, жінку графа Чіяно, любить книжки, літаки. При тому пропадає за розмовами зі селянами, яких випитує про всі подробиці їх життя. Зовсім не скриває цього що любить володіти і що хотів би володіти якнайдовше.

Мусоліні забобонний.

Мусоліні вважає себе фаталістом і при тому є незвичайно забобонний. Він сам нераз оповідає, що перед кожним із шістьох атентатів, які на нього виконали, він відчував небезпеку, що йому грозила і зясовує собі підсвідомо справу з того, що щось станеться. Проте Мусоліні є відважною людиною й дуже часто виїздить без ескорти на вулиці Риму.

Про диктатора Італії, як про кожну велику людину кружляє багато анекдоток. Нпр. оповідають, що на початку своєї карієри серед тисячі інших дарунків Мусоліні дістав мумію. Цю мумію прислав Мусолініеві льорд Кернєвон, який саме відкопав гріб Тутанкгамена.

Ця мумія стояла в робітні-бюрі Мусолінія. Одначе, коли прийшла вістка, що льорд Кернєвон помер, і коли його смерть уважали пімстою фараона Тутанкгамена, Мусоліні велів негайно викинути мумію з Венецької палати.

ПРИПАДОК РІШАЄ.

Ми вже писали про те, що американська статистика, якщо їй можна вірити, подає, що найбільші небезпеки ждуть людину не в дорозі, не в поїзді, не в літаку, лиш у мешканні. Головну ролю в ріжних нещастях, чи навпаки у щасливих подіях грає припадок.

Папіроска врятувала самовбивника.

Один молодець з Льос Анджелес хотів покінчити зі собою з причини нещасливої любови. Тому він відкрутив кран газової кухонки й хотів затроїтися газом. А що на смерть треба було трохи підождати, вийняв папіроску, щоб собі закурити. Коли засвітив сірничку, настав страшний вибух. Сила вибуху розвалила стіну і викинула самовбивника до сусіднього мешкання. Покінчилося на цьому, що нефортунний самовбивник трохи потовкся і вилікувався не лиш із самовбивчих намірів, але й з нещасливої любови.

Необережний будівничий.

Ясно, що воно не все так щасливо кінчиться, як у згаданій події, в якій звичайний припадок ратує людське життя, так сказатиб, у безвиглядній ситуації. Частіше буває навпаки, що дрібниця спричинює нещасливі катастрофи і траґедії.

60-літній будівничий Кравфорд із міста Канзас Сіті збудився серед ночі, щоб напитися води. Коли ж відкрутив водотяг, ствердив, що водопроводні рури замерзли. Для Кравфорда, який як будівничий визнавався дуже добре на водотягах, справа була зовсім проста. Він узяв лямпу до споювання й пішов до пивниці огріти рури. На нещастя він помилився і замісць скермувати полумінь лямпи на водотягову руру, скермував її на газову. Газ вибух із страшним гуком, розвалив дім і погребав під руїнами необережного будівничого.

Миш — спричинником катастрофи.

У Бордо трапилася незвичайно ориґінальна подія. Родина Лятур, яка складалася з батька, матері і четверо дітей, полювала на миш, яка закралася до комірки з харчами. Вистрашена мишка втекла до зливу. Жорстока господиня дому взяла розпечений до білого гак від печі і вложила до отвору зливу, щоб убити мишку.

Та пані Лятур не знала, що її муж, загорілий комуніст, скривав за зливом чималий запас вибухових матеріялів. Розжарений гак спричинив експльозію, яка зруйнувала кілька стін дому. Ціла родина Лятур згинула на місці. Крім того ще й інших мешканців того дому вибух важко поранив.

Бажант убив машиніста.

Бажант, що важив не цілих 3 кг. задержав поспішний поїзд, що їхав із Ню-Йорку до Бальтиморе. Бажант перелітав над розігнаною льокомотивою і вдарив у шибу, за якою стояв машиніст. Шиба розбилася й бажант ударив у розгоні з такою силою машиніста, що той стратив відразу память.

Автоматичні гамульці стримали машину.

У стейті Джорджії вантажний поїзд віхав на бика, який стояв між рейками. Невідомо яким чином поїзд вискочив із рейок та злетів із насипу високого на 30 м.

Машиніст, палій та кількох людей обслуги згинуло на місці.

Камінчик спід авта.

Людина не потребує за нещастям шукати — бо нещастя само її знайде. Гувард, власник помаранчевої плянтації в Полудневій Каліфорнії, сидів одного вечора перед своєю вілею на лавочці й читав часопис. Дорогою попри вілю переїздив у скаженім темпі самохід і викинув колесом камінь із дороги так нещасливо, що поцілив Гуварда у виски і вбив його на місці.

Отруйні гази в кравецькій робітні.

В одному домі моди працювало 7 кравчинь. Одного дня з невідомої причини всі вони стратили притомність підчас праці. Виявилося, що крізь відчинене вікно до кімнати ввійшли отруйні гази що їх витворював свіжо помальований дах сусіднього дому. Гази були такі сильні що 2 кравчині померли, 5 хоріло дуже довго.

ВНУЧКИ КОРОЛЕВИ ВІКТОРІЇ.

Після смерти румунської королеви-матері Марії, яка була, як відомо, внучкою королеви Вікторії при життю залишилося ще 11 внучок тієї великої королеви, на загальне число 22 внучок.

Сім внучок королеви Вікторії засідало на европейських престолах: а саме російська цариця Александра Теодорівна, яка померла трагічно підчас большевицької революції, грецька королева Софія, жінка короля Константина I., княгиня Шарльота Саксен-Майнінген, велика княжна геська Вікторія Теодорівна, яка вийшла замуж за великого князя Кирила та її сестра королева Марія, яка померла перед кількома тижнями. Всі вони вже померли. Зате живуть ще: норвеська королева Мавд, яка є наймолодшою дочкою Едварда VII. і б. еспанська королева Вікторія Евгенія, одинока дочка наймолодшої дочки королеви Вікторії, княгині Беатричі, вдови по князеві Генрикові Баттенберськім.

ОТО РАЗ ЖІНКА!

Один мадярський ветеринар зробив підчас своєї інспекції в містечку Грам жахливе відкриття. А саме на стриху одного селянського дому, положеного над берегом Дунаю знайшов він 84-літнього старця, зашитого в мішок і такого виголодженого та виснаженого, що він нагадував радше кістяк, ніж людину. При слідстві виявилося, що жінка старця, яка має 68 літ, сильна ще й здорова рішила позбутися старого мужа і заманивши його на стрих, зашила в мішок та держала його там 4 місяці. Час до часу давала вона йому щось їсти і він був би напевне помер голодовою смертю, якби його не віднайшов був згаданий ветеринар.

Найцікавіше, що сусіди, які про той злочин жінки знали, боялися повідомити поліцію, бо злюща баба мала в цілому селі славу чарівниці. Нещасного старця відвезли напів живого до лічниці, злочинну жінку відставили в вязниці.

ПЕС ВАРТОСТИ 70.000 ЧЕСЬКИХ КОРОН.

Серед товарів, за які треба було [illegible] багато і що їх перевезено в останніх днях через чехословацьку границю, був теж дорогий пес, який мав каганець із платини. Тому, що „Пусі" (так називався пес) не звернув митників уваги на свою дорогоцінність і його пан теж дискретно промовчав, власникові дорогого пса виміряли кару в валюті 170 тис. чеських корон.

—o—

Ощадність ублагороднює.

Недавно висловили ми на цьому місці [illegible] ка підхлібних та заслужених похвал ощадним людям. Ми признали м. і., що ощадність вимагає багато сильної волі і характерности [illegible] щадника, тимто ощадний стоїть безсумнівно вище морально від неощадного. Тут [illegible] лимо ще одну прикмету ощадних людей [illegible] на людина раз-у-раз ушляхотнює себе [illegible] даймо тільки те, що ощадна людина [illegible] оминає непотрібні видатки, отже й не [illegible] ється спокусам, які шепчуть їй вправ [illegible] сумнівних приємностей коштом свого [illegible] то й здоровля. Отже ощадність [illegible] диву від ріжних налогів — і про [illegible] завжди певно можемо сказати, що [illegible] дасться ніякому налогові. А коли [illegible] ощадний намагається використати [illegible] лину на те, щоб помножити своє [illegible] зрозуміємо, що ощадна людина не [illegible] бути лінива. Ощадні люди належать [illegible] більш працьовитих. Праця — це [illegible] лемент ощадних, у праці вони [illegible] краще. Чиж не виростає в наших [illegible] більше вартість ощадного громадянина [illegible] добра рідного загалу? І чи не [illegible] добрий приклад? Ушляхотнюймо [illegible] всі — ощадністю на користь собі [illegible] ному загалові.

Агапій Гончаренко — „український козак-священник" (1832-1916).

Мені вже доводилося, на сторінках „Діла", кілька років тому, писати про прекрасне у всіх відношеннях видання париського бібліофільського журналу „Временник Общества Друзей Русской Книги", що час до часу виходить під редакцією професора Лозинського, відомого російського фільольоґа та знавця романських літератур і Полонського, досвідченого бібліографа та книголюба, який відшукав неодин цікавий документ з російської літератури. Останній том „Временника", що саме вийшов у Парижі в обмеженій кількости примірників, може найкращий з усіх змістом і бездоганною під усіма оглядами формою. Хоч висока його ціна, радимо нашим бібліофілам придбати цей збірник, що буде окрасою їх бібліотеки. Зміст цього видання в дечому має значіння і для україністів, особливо стаття про Агапія Гончаренка, що її написав С. Сватиков, російський історик, донський козак з походження, що від довгих років займається студіями взаємин старої російської держави з так званими „інородцами". Під цим оглядом особливо важливі праці Сватикова про зносини російської держави з Доном та Сибіром. Треба додати, що праці Сватикова цілком наукові, а щодо політичної тенденції їх, там, де це не шкодить науковости, вони федералістичні, бо автор старий

переконаний федераліст, яких, як відомо, мало було в Росії.

Використавши журнальну та ґазетну літературу та невидані матеріяли архіву колишнього сумного „3-го відділу", ще й свої особисті взаємини з Агапієм Гончаренком, автор дав нам цікавий нарис бурхливого життя цієї небуденної постаті з українського минулого, мало відомої сучасному поколінню, хоч цілком вартої того, щоб її знали і добре знали.

Шевченко мав 18 років, коли в селі Кривець на Київщині народився Андрій Гончаренко, син священника з козацького роду, Онуфрія. Андрій вчився в тодішній київській бурсі, що виховала в ньому три головні риси, яким лишився вірний: українську стихію, ненависть до кріпацтва та аскетизм. Маючи 21 рік, Гончаренко скінчив семинарію та негайно постригся у ченці; тодішній київський митрополит Філарет наближив його до себе. Близький до вищих церковних достойників, Гончаренко міг бачити всі неґативні сторони офіційної православної церкви, що залишило в ньому сліди на ціле життя. 12. липня 1857 року через Київ проїжджав зі Сибіру декабрист князь Сергій Трубецкой. Гончаренко мав нагоду розмовляти з Трубецьким про що пізніше писав і в цій розмові він побачив благословення на продовження боротьби, яку почали декабристи, боротьбу за свободу.

У листопаді 1857 року Гончаренко дістав посаду ієродіякона при церкві російського посольства в Атенах. Тут він захоплювався величчю античних руїн та знаменито вивчив новогрецьку мову, стару грецьку мову Гончаренко знав уже добре. Через одного знайомого Гончаренко звязався з Герценом і почав співпрацювати у славнозвісний льондонський „Колокол", який тоді так блискуче видавав Герцен.

Російський посол в Атенах, дізнавшись через шпигунів про співробітництво Гончаренка з „Колоколом", зробив те саме, що роблять і тепер агенти Чека з совітськими дипльоматами, які вони не подобаються Сталінові, а саме заарештував Гончаренка на російський військовий корабель, що стояв у Пірeї, де його чекали Соловецькі острови. На щастя в Царгороді Гончаренка тимчасово посадили до турецької вязниці. Тоді, у 1860 році, були в отоманській столиці козаки емігранти, так звані некрасівці. Їх отаман, відомий Осип Гончар, допоміг своєму землякові втекти з вязниці і наш Гончаренко, як сам писав, „утік на вічну й святу волю козакувати на ввесь мій вік! Слава Богу!"

З початком березня 1860 р. Гончаренко був уже в Льондоні, де познайомився з Герценом, Огаревим та ввійшов у коло найближчих співробітників „Колокола". Одночасно Гончаренко давав лекції грецької мови, працював у Британському Музею, у відділі нумізматики та став складачем у російській еміґрантській друкарні. Енерґії взагалі було багато у цього нащадка козаків. Гончаренко містить низку заміток у „Колоколі" і йому належить відомий некрольоґ Шевченка, що його свого часу передрукувала „Київська Старина" (1896 р. кн. 2. стр. 52.) 5-го квітня 1861 року, Гончарнеко був присутній на славному зібранні, яке улаштував у себе Герцен, з приводу скасування кріпацтва. Тут наш земляк познайомився з Маціні, що дав йому листи до своїх приятелів у Злучених Державах. Тоді Гончаренко назавжди залишив Льондон і вернувся до Греції.

Відтак, починаються мандрівки Гончаренка по Близькому Сході. У Смирні польські еміґранти улаштували святочний обід на честь Гончаренка, на Атонській горі він працював над греццько-латинським словником, в Єрусалимі завдяки російському єпископові та російському консулеві ледве не дістався в царські лабети, але українського еміґранта врятував католицький патріярх. Якийсь час Гончаренко жив в Єгипті, в Александрії, де якийсь грек, правдоподібно російський аґент, ударив Гончаренка ножем. Тоді він переїхав до Атен, де грецькі приятелі допомогли Гончаренкові стати громадянином Геляди. Від тоді він підписується Ἀγάπιος Gontcharenko, Ἀθηναῖος. Зрештою сталася подія в житті Ґончаренка, про яку давно мріяв, а саме 1. січня 1865 року він приїхав до Злучених Держав, у Бостон. Був це перший православний священник на американській території і він негайно відкрив православну церкву при оселі грецького консуля. Людина з освітою й незвичайно роботяща, Гончаренко розвиває велику працю: він має грецькі виклади у протестантській академії, виконує ґраверські праці, дає приватні лекції ріжним достойникам, навіть російському консулеві, який не знав, що отець Агапій — небезпечний еміґрант Гончаренко, за яким полювала царська поліція.

За тих часів російська держава володіла кольонією на американському суходолі, славною Аляскою, що межувала зі Сибіром. Заробивши своєю чесною працею 1.600 долярів, Гончаренко закупив друкарське приладдя і 4. жовтня 1867 року рушив у Сан Франціско, щоб заснувати друкарню, щоб, як писав у своїх спомнинах: „Сибіряки слухали через Тихий Океан вільну і тиху пісню з вільної Америки". Але поки Гончаренко доїхав до столиці Каліфорнії, царський уряд продав за смішно малу квоту Аляску вашинґтонському урядові.

Гончаренко приїхав 6. листопада 1867 року до Сан-Франціско, де негайно заснував друкарню і, незабаром на замовлення американського державного секретаря Стюарта, ініціятора купівлі Аляски у росіян, видав розмовник для американських вояків, які приїзджали до залоґ Аляски. Цей розмовник мав назву „Російсько-анґлійська книжка зворотів". Від Стюарта Гончаренко дістав фонди на першу російську ґазету в Америці. Варт зазначити, що Гончаренко вимовив собі повну свободу в політичних питаннях, які може освітлити його ґазета. Перше число ґазети появилося 1. березня 1868 року під назвою анґлійською „Аляска Геральд" та підзаголовком „Издатель Пресвитер Агапій Гончаренко". Від четвертого числа звилася й російська назва ґазети, а саме „Свобода". Ґазета виходила російською мовою та анґлійською мовою: в анґлійських статтях Гончаренко оповідав американцям про Аляску, а в російських друкував статті про американську конституцію і про життя російської кольонії в Сан-Франціско. В одній зі своїх редакційних статтей Гончаренко вважав необхідним підкреслити „Ми не маємо нічого спільного з льокаями старого режіму чи злодіями, що втекли з батьківщини від заслуженої кари. Ми стискаємо руку і відчиняємо наше серце тільки справжнім і святим працьовникам за свободу та поступ Росії. Наше слово правди не замовкне, бо ми не потребуємо жадного підтриму. Ми — видавець, друкар і розносцик нашого часопису". Ґазета спочатку виходила двічі на місяць, потім перемінилася в тижневик.

Незабаром чесний Гончаренко, що мав тверді погляди, ввійшов у конфлікт з американцями. 1. липня 1868 року наш земляк видрукував у „Аляска Геральд" відозву до алеутів і росіян у Каліфорнії, не працювати на американців менш, як за пять золотих долярів удень, таксамо, як платили іншим білим робітникам. Очевидно, така відозва мало подобалася американцям, що жорстоко експльоатували колишніх мешканців Аляски, що переїхали до Каліфорнії. При таких умовинах Гончаренко швидко зробився „революціонером" і „аґітатором", хоч цілий його злочин полягав у тому, що шкодив злодійським доходам, які американські фірми діставали від бідних еміґрантів. Російський посол у Вашинґтоні, який зі свого боку не тратив з ока Гончаренка, робив теж заходи проти невтомного еміґранта, і врешті ґубернатор Сан-Франціска позбавив Гончарнека субвенції. Але цей не скорився, а далі видавав свій орґан на власні гроші. Орґан цей був непохитним борцем проти російської автократії, а також проти росіян на чужині, що не вміли пристосуватися до американських умовин життя. Цікаво, що в 1872 році „Свобода" писала: „За час нашого еміґрантського життя, за 12 років, ми зустрічали тільки українців і поляків, що на чужині, з усіх славянських племен, зовсім дорослм до самоуправи та демократичного життя. В Туреччині, Греції, Анґлії та Єгипті між багатьми політичними еміґрантами ми не зустрічали ніодного українця, що бідував би по за батьківщиною".

Українська стихія все більше й більше пробуджувалася в Гончаренка, який вже українською мовою у своїй ґазеті писав до земляків:

„Земляки мої, родаки мої на чужині! Кохайтеся, братайтеся, полишіться, в якому благу й добрі живуть другі люди влохи, французи, або лукава німота — чому би й нам в братерстві не жити". Або така патріотична відозва: „Україно, моя нењко! Козакуючи по світу вже скільки років, між всяким людом, я не бачив ще нічого краще, як тебе, українська земле. Ой, любо моя, мамо моя! Я не піду жити з тобою, бо там москаль скверниветь панує. Він скажений вже запоганив всіх дітей славянських, тільки ще не вкусить йому козацьких дітей своїми черваними зубами, бо вони дуже міцні для москаля".

Що писало „Діло" 50 років тому.

Четвер, 9. серпня (28 липня) 1888.

„НЕ ЗАТИРАЄ СВОЇХ ЕТНОГРАФІЧНИХ РІЖНИЦЬ".

Про невдачу київського ювилею у 900-ліття хрещення Руси умістив статтю краківський „Час", що тим стверджує фіяско російських торжеств у Києві як наслідок російської національної політики. Московщина — каже „Час" — хоче уважати назви Русь і Росія за синоніми. „А видно, що той синонім щораз менше розуміють та приймають ті, що в Києві є автохтонами, — ті, що самі мали право святкувати великий ювилей Володимирів. Множаться познаки змагання, яке посилюється, наддністрянської Руси, що мовчки відкидає ідентифікацію тих двох понять Руси і Росії. З винятком кількох галицьких русинів, що ідуть дорогою Наумовичів, в київських торжествах сам Київ і Україна, перед і задніпрянська Русь були пасивні і холодні. Свідчать про те всі звіти і письма з Києва. Абстиненція була тут наглядна і свідома. Малоруський елемент доставляє, правда, багато континґенту до рядів російського чиновництва, подібно, як піддається легко під вплив ніґілізму, але все-ж не затирає своїх етнографічних ріжниць і не обднує зі своїх аспірацій народньої окремішности. Навпаки, хто слідкує за відносинами на місці, стверджує спільний економічний та суспільний поступ, який зазначує щораз більше рішучу границю двох племен". У дальшій частині статті „Час" підкреслює, що коли панславісти нараховують шістьдесять міліонів московського народу, то в тому числі є 15 міліонів зовсім окремого від москалів українського народу.

У звязку з цим „Діло" зауважує, що „Час", який завжди глузував собі з „21-міліонового велитня", тепер сам мусів вказати на український нарід — хоч подає тільки 15 міліонів — як на нарід зі свідомістю національного індивідуалізму і як на чинник, в якому міститься „загадка будучини".

ПРОЄКТ ВІДНОВИ ЖИДІВСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

„До Англії приїхав недавно рабін з Чікаґо, д-р Мертон Сіверта і привіз з собою проєкт відбудови Палестини. В Англії досить радо приняли цей проєкт. Д-р Сіверта — пише „Франкфуртер Цайтунґ" — це людина спокійна, практична і не зводиться ніякими мріями. Він знає, що жиди, які поселилисяб з власної волі в Палестині, ледви висталиб на шесту частину людности цієї нової держави. Цю справу студіював д-р Сіверта досить довго і привіз вже готовий плян викупу землі, поселення людности і відбудови міст, між іншими також давного Єрусалиму. Він гадає, що вже восени зможе приступити до діла, бо коли знайдеться достаточне число жидівських кольоністів, то всі держави згодяться, щоб признати цій жидівській державі незалежність і невтральність, як це зробили зі Швайцарією та Бельґією".

Згодом Гончаренко почав доводити американським чинникам, що мешканці Аляски це — козаки, вільні люди, народжені республиканці, що всі мають право на самоуправу. Ця агітація наробила йому силу ворогів і Гончаренко в 1873 році припинив видавання „Свободи", залишив Сан-Франціско і купив хутір біля Тихого Океану, який назвав „Україна". Знаходилася ця „Україна" в 26 милях від Сан-Франціско і в 5 милях від міста. Хутір цей незабаром став відомий на цілу Америку. Багато відомих американців знало та цінило Гончаренка, як наприклад відомий письменник Генрі Джордж, видатні журналісти зі світовим іменем, як наприклад Джордж Кенан, той самий, що свого часу зробив подорож по Сибірі, опис якого розійшовся по цілому світі.

У 80-х роках, після довгих розшуків, Павлик звязався з Гончаренком, який діставши від Павлика низку листів з Коломиї „ніби ожив". Завдяки Павликові появилися прецікаві спомини нашого еміґранта під назвою: „Споминки Агапія Гончаренка, українського козака-священника. Видав Павлик. Коломия. 1894. З друкарні М. Білоуса". Російською мовою Мордовець дав уривки цих споминів у петербурській ґазеті „Новости" (1894, ч. 82). Варт було б, щоб якесь наше краєве видавництво перевидало спомини Гончаренка, які безумовно заслуговують на це.

Останні роки свого життя, певно під впливом своїх звязків з Павликом Гончаренко стає цілком свідомим українським патріотом і мріє не менше, як утворити з Аляски могутню козацьку державу, незалежну від Злучених Держав Америки. Гончаренко скомбінував собі цілу теорію, за якою Аляска це „країна козаків у Північній Америці", що ці козаки ще в кінці 18-го віку прагнули осісти в Каліфорнії та у стейті Ореґон. Гончаренко знав, що мешканці Алеутських островів на запит американських урядовців твердять: „Ми козаки-алеути, ми не росіяни".

Цих козаків Гончаренко вважав справжніми українцями, на яких покладав великі надії. Що то були за надії можна зрозуміти з українських цитат у статті Сватикова, на жаль вельми скупих. Ми воліли б більше мати цих цитат, але не маючи збірки того, що писав Гончаренко, мусимо задовольнитися уривками Сватикова. Відтак, дізнаємося, що Гончаренко писав наприклад: „Моя Ненька Україна і (?) джерело козацтва, яко-же Фенікс, воскресне на добро людям, на вічну правду й волю". Він сподівався на велике повстання, що на віки знищить імя московське—варварів-людожорів".

У 1911 р. Сватиков увійшов у листування з Гончаренком, що писав російському лібералові про необхідність відірвати від Злучених Держав цілу Аляску і зробити з неї могутню козацьку державу. Заселення так званого „Зеленого Клина" мешканцями з Полтавщини та Чернигівщини викликало в Гончаренка справжнє захоплення, бо це Україна зміцнювала своє становище на Тихому Океані. Він не ховаючись писав, що відділивши Зелений Клин від Росії та зєднавши його з Аляскою можна було б створити Тихоокеанську Україну. Щоб більше пояснити свою ідею Гончаренко на білеті, надісланім Сватикові (він долучений до статті), намалював східний та західний беріг Тихого Океану, надморський та усурійський край Російської імперії та Аляску. Як бачимо, деякі сучасні проекти, про які час до часу пишеться в японських ґазетах, мали свого ініціятора в особі земляка Шевченка, приятеля Герцена та вченого священника...

Сам білет Гончаренка виглядав ось так: Agapius Honcharenko Ukraina, Hayward, California, USA.

Американське суспільство графства Аламедзі, де знаходився хутір Гончаренка, ставилося зі симпатією до „України" (назва хутора). Коли в 1911 році гейварській Україні загрожувала продаж за довги, місцева преса звернулася з закликом врятувати старого громадського діяча від такого нещастя, і населення гаряче відгукнулося. Хутір залишився за Гончаренком.

У 116 році, в розпалі війни, що зруйнувала царську імперію та відновила українську державу, маючи 84 роки Гончаренко помер.

Наші заокеанські земляки повинні б конче розшукати його архіви. Нема сумніву, що ці архіви освітлили б зовсім інакше, як про це пишуть росіяни, небуденну постать „Козака-священника", що цілою своєю діяльністю та вдачею нагадує нам якогось мазепинця, з тих, що опинилися на еміґрації.

А якби цих архівів не знайшли, то таки святим обовязком американських українців є зібрати все, що відоме про Гончаренка та видати життєпис нашого енергійного патріота.

Хто мав би це зробити, як не американські українці?

Ілько Борщак.

ГАНКОВ ГОРИТЬ.

Японська ескадра з 26-ох бомбовиків і 26-ох мисливських літаків бомбардувала в суботу полудне летовище в Ганков. Бомби спричинили численні пожежі. Китайські літаки навіть не пробували протиставитись японській ескадрі. Протилетунська ескадра виявила малу активність.

— **Таємна смерть капраля-летуна.** З... рано дві жінки зі Скнилова знайшли на залізничому шляху Львів—Стрий тіло капраля-летуна. Про страшне відкриття повідомили ... канців Скнилова. Пастушка Ксеня Б... зізнала, що бачила трьох мужчин, які в ... вранці винесли тіло капраля з ліса і ... його на залізничому шляху. Судово-лікарська комісія ствердила, що згинув 27-літній капраль-летун Ромуальд Футка, який був дуже ... і вдержував ближчі взаємини з ... 18-літньою Яніною Гарлендеровою, ... робітника. З цього приводу дуже часто ... дило до непорозумінь між обома Гарлендерами. Дійшло навіть до того, що ... деревої побив свою жінку ... прапем і хотів навіть розвестися з ... Своїх Гарлендерів поліція арештувала ... митом убивства. Стверджено, що Футка ...

Поворот мін. Бека з Осльо.

В суботу рано вернувся з Осльо до Варшави мін. Бек з дружиною і товаришами подорожі.

В розмові з журналістами в Осльо мін. Бек заявив, що відношення Польщі до Ліґи Націй зовсім подібне до відношення Норвеґії до женевської установи. Основна реформа Ліґи Націй необхідна. Підкреслив теж, що відносини між Польщею і Німеччиною задовільні. Польща шанує інші режіми домагаючись, щоб інші держави признавали структуру Польщі. Вкінці підкреслив, що відносини між Польщею і Данціґом добрі і справа Данціґу поладнана.

—o—

Ірак співчуває палестинським арабам.

НОВІ БОЇ.

На дорозі Ако—Сафед прийшло знову до сутички між арабськими повстанцями, при чому згинуло 3 арабів, 7 було ранених. У північнім напрямі від Тель-Авіву, на дорозі, що веде до Гайфи, араби застрілили жидівського міліцианта.

Минулої ночі терористи схопили 2 поліціянтів, що берегли залізничих рейок під Ліддою.

Недалеко Міґдаль Шарон група арабів напала на жидівських робітників. Напасників відбили; один із жидівських робітників ранений.

ІРАК МАНІФЕСТУЄ СВОЮ СОЛІДАРНІСТЬ З АРАБАМИ.

Єгипетська преса повідомляє з Багдаду, що у всіх мечетах Іраку відбулися богослуження за арабів, поляглих у палестинських боях. Усі часописи присвятили окремі видання арабам, що борються в Палестині. У всіх містах Іраку підготовляють маніфестації арабської солідарности.

—o—

Нова пацифікація курдів.

У найближчих днях починаються великі маневри турецької армії в районі Дерсім. У маневрах візьмуть участь три корпуси, багато танків і літаків. Метою маневрів — привернути лад і спокій, що його нарушило місцеве населення (курди).

Всі наступи червоних відбиті.

Головна кватира національних військ оголосила такий комунікат:

На фронті ріки Ебро відбито численні наступи червоних військ. Національні війська перейшли до протинаступу і здобули багато становищ ворога. На інших відтинках фронту розмірний спокій. У пятницю національні війська зістрілили 4 літаки червоних.

—o—

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

КОСІВ:
7. 8. Невольник.
8. 8. Лісова пісня.
9. 8. Пригода в Черчі.
10. 8. Процес Мері Деген.
11. 8. Шалена Льоля.

КУТИ:
12. 8. Орфей у пеклі.
13. 8. Шалена Льоля.
14. 8. Орлиця.

Українська Нар. Капеля „Чайка".
7. і 8. Кути.
9. 8. Кути.

Репрезентаційний цирк Станевських (вул. Пелчинська).
Неділя 7. 8. дві вистави: в год. 4.30 попол. і в год. 8.30 веч.
Понеділок 8. 8. одна вистава в год. 8.30 веч.
Вівторок 9. 8. дві вистави: в год. 4.30 попол. і 8.30 веч.

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави"; „Північ кличе".
АПОЛЬО: „Каліф із Багдаду" з Еді Кантором.
АТЛЯНТИК: „Тавро минулого".
БАЛТИК: „Мій пан чоловік", „Кід Галагад".
ВАНДА: „Промені загладки", „Пінналон з Монте Карльо".
ҐРАЖИНА: „Пікова дама" на осн. Пушкіна, „Добраніч [illegible]".
ЕВРОПА: „Химерна [illegible]дієнтка" з Даніелю Даріє.
КАСИНО: „Чорний пірат".
КОПЕРНИК: „Тигр із Ешнапуру", „Королівські дні в Парижі".
МАРУСЕНЬКА: „Тигр із Ешнапуру".
МЕТРО: „Пінналон з Монте-Карльо", „Прокляттий острів".
МИРАЖ: „Благословенна земля".
МУЗА: „Грішний Біль" (з Волесом Бірі).
ПАЛЯЦ: „Вернися, моя маленька!"
ПАНС: нечинне.
РАЙ „Ляльки Петруса", „Томі в Відні".
РІАЛЬТО: „Ада, не ме хиппоє!"
РОКСІ: „Академія в Ішлі" з Мартою Еґерт.
СВІТ: „Стівер Вуд", „Осеппвцію живе [illegible]".
СТИЛЬОВЕ: „Весна над Сенталою" та [illegible].
ТОЕ: „Бріант із Сан Каспетану", „Отріх і мої".
УЛІДА: „Під чужим прізвищем" і ревія
ХИМЕРА: „Музика для тебе".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(вл. Марійська)
„Люрд — місто чудес".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
Нечинне.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 7. серпня 1938.

7.15 Посл., 7.30 Концерт сальов. орх., 8.10 Ран. дениик, 8.15 Для села: Хл. Гавриш, Орх. гармоністів, Поліпшення та охорони господарства, 8.35 Львів адорує, 8.40 Хл. скрипаль, 8.50 Працягні ці вашої праці для хліб. прикосcіфлення, 10.0 Із характеристичних творів, гр. пл., 11.0 Тризуб. із Словника: Репортаж, музика, 11.45 Культурний огляд, 12.03 Авіа до спецеляції, 12.06 Муз поранок у виконанні орх., 13.00 Книжки мого дитинства, 13.15 Музика орх. мандолініст. муз. кор. 15.00 Для села: Огляд всіх рольних продуктів, За кращий від з наших економій, „Заболоття ще в пору", Бюлет сільської секції Союзу Молоді Польської, 16.00 Театр Уяви: Гавриш розмовнику, 17.30 Розр. концерт: сопран, тенор; у перерві в год. 18.00 Львівська бюро студій, 19.30 Звукова, 20.00 Програма на завтра, 20.05 Львівська варта: словно-муз. авд., 20.30 Спорт, 20.40 Політ. огляд, 20.50 Веч. дениик, 21.00 „Двря вийди на подвірʼя", 22.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Танц. музика (Варшава II).

Понеділок, 8. серпня 1938.

6.15 Ран. пісні, 6.20 Музика з плит, 6.45 Руханка, 7.00 Раніший дениик, 7.15 Концерт орх., 8.00 Заграниною свиад., 12.03 Полудн. авд., 14.00 Легк. муз. з пл., 14.15 Катеця для всіх, орх., 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та супсп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.30 Тетьмер: „О. Петро" з муз. іл., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Легка музика, 16.45 Нова Зеляндія, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Серед великих мистців, муз. репортаж, 17.55 Гальо! Повір! 18.00 Спортова гутірка, 18.10 Форт. ресітель, 18.50 Марш шляхом кадрівки, 19.20, 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Калейдоскоп, розр. концерт, спів, музика, 20.30 Трансм. з мети шл. кадрівки, 20.45 Веч. дениик, 21.00 Технічна скринька, 21.00, 21.10 Сальонове тріо: скрипка, віол., форт., 21.35 Міждерж. легкоатл. мечі Польща-Норвегія, 21.55 Спорт. вістки, 22.00—23.00 Вечірня серенада, концерт орх, мандолініcтів, хор. конферансієрка, 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Легка й танц. музика з плт. (Варшава II).

Вівторок, 9. серпня 1938.

6.15 Ран. пісні, 6.20 Музика з плит, 6.45 Руханка, 7.00 Раніший дениик, 7.15 Орх., 8.00 Поранок при мікрофоні, пл., анекдоти, комунікати, 12.03 Полудн. авд., 14.00 Легка музика в пл., 14.15 Концерт бажань, 15.00 Біржа, 15.10 Програма на завтра, 15.15 По широкому світі, авд. для старших дітей, 15.35 Фін.-госп. актуалії, 15.45 Госп. вістки, 16.00 Концерт розр. орх., 16.45 Мандрівки по Поліссі, опов., 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Мандрівка по Лемківщині, Гутірка, Лемківські пісні, 17.55 Гальо! Повір! 18.00 На вересах чатують величаві мисливці, гутірка, інж. Аксель Стоєрма, 18.10 Камер. концерт, 18.45 Пир життя, Ад. Дигасінського, 19.00 Спів. ресітель у супр. форт., 19.20, 20.35 Акт. гутірка, 19.30 У країні вальсів, розр. концерт, у перерві „Золота рибка" скеч, 20.25 Легкоатлет. мечі Польща-Фінляндія, 20.45 Веч. дениик, 21.00 Три знаки запиту, 21.10 На возі та під возом, словно-муз. авд., 21.50, 22.00 Спорт, 22.05—23.00 Історія комедії, 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Симф. концерт у вик. орх. (Варшава II.).

Середа, 10. серпня 1938.

6.15 Ран. пісні, 6.20 Музика з плит, 6.45 Руханка, 7.00 Раніший дениик, 7.15 Концерт орх., 8.00 Співанки при оркестрі, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Інформ. Газетка в українській мові, 14.10 **Українські пісні з пл. (Ой сів пугач, Ой на дійшла чорна хмара, Ой, чого ти зажурився, Не вір дівчино, Сцена з оп. „На хуторі", Колесса „Гей там на горі", „Ой у полі жито",** 14.35 Увертура з пл., 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Трохи пісні, трохи слова, авд. для дітей, „Пригода в Жовкві", музика з пл., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Екзотичні мельодії, орх., 16.45 Варшавська битва, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Музика давніх мистців, камер. концерт, **Петро Пшеничка віол.,** 17.40 Отвертий Львів: Давні літер. прогулянки, 17.55 Гальо! Повір! 18.00 Мюзкі пляжтації Поленовна, 18.10 Спів. ресітель Евг. Лоссовської, мецосопр., 18.45 Пир життя, Ад. Дигасінського, 19.00 Конкурсова авд. П. Радія, 19.20 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 При кавярняним столику — вчора та нині, розр. концерт, 20.45 Веч. дениик, 21.00 Добір і засів жита, 21.50 22.00 Спорт 22.05—23.00 У ритмі танку, легка муз. авд., сопран, гармоніїйка, пл., 23.00 Ост. вістки.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 7. серпня 1938.

ВЕРЛІН 19.25 22.00 Розр. музика 20.10 21.00 Веселий вечір, орх., сол., БІЛГОРОД 20.00 21.00 Нар. пісні, 22.15 Розр. музика, БУДАПЕШТ 12.30 Концерт оп. орх., 15.45 Циг. музика, 17.10 Форт., ВІДЕНЬ 11.00 12.00 Зальцбурський фестиваль, орх., форт., 18.15 Розр. концерт, 15.30 Скр., альтівка, гітара, 18.30 19.00 Розр. музика, 20.10 21.00 22.00 „Жайворонок" оп. Легара, КОШИЦІ 18.00 Союз закарпатських письменників, МІЛЯНО 17.00 18.00 Хроніка, опісля симф. концерт, 21.00 22.00 „В горі, гори" розр. програма, опісля орг. музика, ПРАГА 15.30 Популярний концерт, 17.05 Розр. музика, 17.45 18.00 Чеські оперет. мельодії, 18.30 Військ. орх., 22.40 Танц. музика, РАДІО ПАРІ 18.45 Пісні, 19.00 Сцена, 19.30 Легка музика, 20.15 21.00 22.00 22.52 (після комунікатів), 23.00 „Осудження Фавста" оп. Берліоза, РИМ 17.15 18.00 Пісеньки й опісова музика у вик. орх., 20.35 Розр. музика, 21.00 22.00 Вечір опер.: „Іль Карільон маджіко" муз. ком. Пік-Манджаґаллі, „Роза Росса" оп. Ренціо Боссі, СОФІЯ 19.00 Популярна музика, 20.00 Спів. ресітель А. Теодорової, мецосопрана, 20.45 21.00 Оперетові мельодії.

Понеділок, 8. серпня 1938.

ВЕРЛІН 14.15, 15.00, 18.00 Розр. муз., БІЛГОРОД 20.00, 21.00 Опера з пл., 22.15 Вок. концерт, БУДАПЕШТ 12.05 Солісти, 17.00 Циг. музика, 20.10, 21.00, 22.00 „Турандот" оп. Пучіні, ВІДЕНЬ 15.30 Концерт шубертівського хору, 21.00, 22.00, Моцартівський концерт, 22.30, 23.00 Легка та розр. музика, бас-баритон, КОШИЦІ 18.00 Форт. концерт, Музика з пл., МІЛЯНО 16.15 Танц. музика, 19.30 Розр. муз., 21.10, 22.00 „Танок щастя" оп. Штольца, ПРАГА 16.15, 17.00 Популярний концерт, 17.40 Нар. пісні, 18.20 Орх., 20.05 Дрібні Дворжакові твори, орх., сол., 21.20 Яначекові твори, РАДІО Парі 18.15 Оперет. муз., 19.00 Пісні, 20.15 Віольончеля, 20.45, 21.00, 22.00, 23.00 Фестиваль Франка та Дебюсі, РИМ 17.15 Сольо на арфі, 20.30 Розр. муз., 21.30, 22.00, 23.00 Симф. концерт, СОФІЯ 18.30 Легка музика, 19.10 Спів. ресітель.

Вівторок, 9. серпня 1938.

ВЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 19.45 Веч гомін, 20.10 21.00 Шубертівський концерт, БІЛГОРОД 18.20 20.00 Нар. пісні, 22.15 Форт., БУДАПЕШТ 13.30 Циг. музика, 18.35 Сольо на арфі, 19.30 20.00 Вечір мадярської музики, 21.20 Форт. ресітель Фараго, 22.00 Фр. музика, ВІДЕНЬ 12.00 13.15 Розр. концерт, 14.10 Нар. і міські мельодії, 18.15 Пісні та баляди Райтера, КОШИЦІ 14.10 18.45 Вістки, 18.00 Ревія, ЛЬОНДОН РЕДЖ. 20.00 Симф. концерт із Квінс Гол, МІЛЯНО 17.15 Спів, 19.30 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 Вечір опер: „Іль карільон маджіко" муз. ком. Пік-Манджаґаллі, „Роза Роса" оп. Ренціо Боссі, ПРАГА 8.20 Сальон. музика, 19.25 20.00 Розр. музика, 20.55 21.00 Концерт фільг. орх., РАДІО ПАРІ 19.00 Пісні, 20.15 21.00 Камер. музика, 21.30 22.00 23.00 Театр Уяви: „Американська трагедія" на осн. Драйзера, РИҐА 7.40 Лотиська музика, РИМ 17.15 Розр. музика, 21.00 22.00 „Іль дзіро дель мондо" ком. Віолі, опісля комунікати й музика, СОФІЯ 18.00 Концерт військ. орх., 18.50 Популярна музика, 20.55 21.00 Рос. романси.

Середа, 10. серпня 1938.

ВЕРЛІН 14.15 Розр. музика, 18.00 Балет. музика, 18.30 Берлін-Рим-Токіо, пісні у вик. хорів молоді й орх., 19.00 Розр. музика, 20.15, 21.00 Веселий вечір пісні, танку й муз., БІЛГОРОД 20.00, 21.30 Спів. ресітель, 21.00 Гумор, 22.20 Російські пісні, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт оркестри балалайк., 17.00 Скрипка, 18.00 Танц. муз., 19.30 Спів., 20.25 Військ. орх., 21.10, 22.00 Циг. музика, ВІДЕНЬ 12.00, 16.00, 17.10, Орх. концерт, 18.20 Моцарт-Вольф. сопр., форт., 22.30, 23.00 „Музика з Відня" орх. концерт, КОШИЦІ 7.35 Огляд преси, 14.10 18.45 Вістки, 18.00 Книга найкращий приятель, Музика з пл., Декламація, Міговс II. „Дві перідні сестри" новели, ЛІОН 20.30, 21.00, 22.00 „Фавст" траг. Гетого з муз. Берліоза, Ліста, Шумана, Вагнера, МІЛЯНО 17.15 Танц. музика, 19.30 Розр. музика, 21.00 Симф. джез, 22.00 Комедія, опісля музика, ПРАГА 17.40 Скрипка, 18.20 Легка музика, 19.25, 20.00, 21.00 „Чортівський мур" оп. Сметани з плит, РАДІО ПАРІ 18.00 Пісні, 20.30 Скр. ресіт., 21.00, 22.00 Кабарет, РИМ 17.15, 21.00 Віол., 21.50, 22.00 Розр. музика, СОФІЯ 19.15, 20.00, 21.00, „Аїда" оп. Верді.

БІРЖА.

Львів 6 серпня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 90·97 89·60 Доляри американські 5.30·50, 5·28·00 Доляри канад. 5·27·50—5.25·00, Флорени гол. 291·84—290·10, Франки фр. 14·71—14·61, Франки швайцарські 122·10—121·20 Фунти англ. 26·12—25·95, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч 18·45—18·00 Кор. дан. 116·60—115·75 Кор. норв. 131·13—130·15, Корони шв. 134·64—133·65 Ліри італ. 23·15—22·80, Марки фінлян. 11·34—11·30, Марки нім. 78·00 — 72·00, Тель Авів 26·10—25·85, Марки нім. срібні 98·00 — 95·00

Акції.

Банк Польський 125·00 Цукор. 39·70. Вугіль 33·00, [illegible] 93·00. Модшеів 15·25, Островець 53·00, Стараховичі 39·25, Габербуш 51·50.

Папери

4 і пів проц. внутр. 67·00, 67.25, 5 пр. 8 ем. 83·00, серія 93·50 3 пр. [illegible] 2 ем. 12·00 серія 91·25 3. конверс. 70·00 прем. дол. 43·00 4 консол. 67·75

Тенденція сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 6. серпня 1938.

1 кг. масла десер. одьов. без [illegible] 3·05 зол.
1 кг. масла бочков. вил. з опак. 2·10 зол.
молоко 16—17 сот.
яйця (копа) 3·00 зол.

Тенденція на масло і молоко звижка, на яйця слаба.

Подяка.

Отсим складаю щиру подяку **ВП. П. П. д-рові Гиниловичеві, спец. внутр. недуг зі Львова, д-рові Стефанівському з Берестечка і д-рові Коцюбові з Бродів** за успішне і безоплатне лікування моєї дружини в часі її тяжкої недуги. Всі Вп. П. П. лікарі виявили тільки старань і доброї волі та не жалуючи труду прибули зі Львова, з Берестечка і з Бродів, щоб нести лікарську поміч, за що я ще в силі відвдячитися.

Рівночасно дякую Вп. П. П. **Мицаким і Павлишиним** за поміч і поради, зокрема **п. Павлишиновій і п. Люсі Мицаківній** за приятельський догляд хворої.

Лікар Антін Жуковський.

Щуровичі, в липні 1938.

СПОВІСТКА.

Доповняльні Вписи до обох Однорічних Торговельних Коедукаційних Шкіл нижчого і вищого типу у Яворові — приймає Дирекція. У часі ферій писати до д-ра Михайла Фільця, адвоката в Яворові. 1616 2-

Замість повідомлень про наше вінчання, яке відбулося 4. VIII. 1938 у Львові, складаємо на „Рідну Школу" 25 зол. **Олена з Калиновичів і м-р Евген Плашовецькі.**

Жертви зложені в Адміністрації „Діла": **для діллового комітету похоронів бл. п. Ген. Тарнавського** зол. 10.— зібраних під час панахиди в церкві в Раді. На

вецької, К. Шуста[illegible], С. Свидницького і І. Салова, — пісня „У гору стяг" у виконанні мішаного хору, народній танок, у виконанні дітвори, пісня „Воскресний Дзвін" у виконанні мішаного хору, реферати про національний здобуток людини, що його виголосив п. Михаїл Камінський, пісня „Гей нумо братия до зброї" у виконанні мужеського хору, „Десять заповідей Молодої Просвіти" — рецитація у виконанні Е. Лисяк і М. Гузан, пісня „Сповнилась міра" у виконанні мужеського хору, „Не хиліться в діл прапору" — деклямація у виконанні Домініки Косовецької і жива картина (Слава Просвіті). Свято закінчено співом національного гимну. Хорами проводив місцевий дириґент п. Теодор Дракус. В програмі, яку предложено адміністраційній владі, старосто в Раві Р. скреслило проєктований похід з місцевої церкви на площу та точку „справи дітей". У тій самій децизії обмежило староство участь представників доокличних читалень в той спосіб, що дозволило вислати лише по одному делегатові з кожної місцевости. Тому у святі взяло участь не більше як 500 громадян. Не зважаючи на заборону свято відбулося дуже врочисто і принесло великі моральні і всліді за тим і матеріяльні успіхи.

Просвітянське свято у Верхраті. Дня 17. ц. м. відбулося у Верхраті ювілейне свято в честь Просвіти. Свято почалося Службою Божою і панахидою у місцевій церкві, яку відслужив о. Р. Осідач, що виголосив також проповідь про значіння Просвіти для одиниці і громадянства. По вечірні на площі, при гарно прибраній сцені відслужив о. Осідач молебен. Після молебеня слідувала дальша частина програми, на яку склалися: „Гимн Просвіти", „Просвіти армія іде", „Ой горе тій чайці", „Пісня молодої Просвіти", „Стелися барвінку", „Якби твоє...", „Ой у полі верба", „Ой чогож ти зажурився", „Крилос" і „Учітеся брати мої", що їх відспівали хори (мужеський, жіночий і мішаний) під управою місцевих дириґентів, святочна промова, що її виголосив п. Іван Смут, реферат про значіння Просвіти, який виголосив Михайло Василишин та деклямації „Казка про зелинки", „Не хиліться в діл прапору", „Конкістадори", „Каменярі" і „Привіт весні", які виголосили з повним зрозумінням Шестака, Петришин, К. Ковубаль, І. Рис і Матура з Верхрати та рецитації „Ставаймо у Просвітянські лави" у виконанні молоді з Верхрати. Співучасть у виконанні згаданої програми взяли члени читальні з Верхрати, Верхрати Монастиря, Німирі, Мриглід і Прісл. Ціле свято не зважаючи на перешкоди випало дуже врочисто і поважно та полишило по собі незатерте вражіння. На цьому місці слід висказати повне признання і щиру подяку проф. д-рові Осипові Хомінському за те, що не пожалів труду і жертвенної праці у підготові згаданої програми.

Фестин в Раві Руській. Заходом Марійської Дружини Пань у Раві Руській відбувся дня 24. липня ц. р. фестин, з якого чистий дохід призначено на потреби місцевої церкви. На фестині крім звичайної програми відбулися окружні сокільські змагання у відбиванці. До змагань станули дружини побратимів із Сокаля, Рави Руської, Річиц, Вербиці і Потелича та дві дружини посестер з Сокаля і Рави Р. Вислід змагань такий: Сокаль — Рава Руська 2:1, Сокаль — Потелич 2:0, Сокаль — Річки 2:0 і Сокаль — Вербиця 2:0. Також посестри з Сокаля виграли з Равою Руською 2:0. Перше місце здобули побратими і посестри з Сокаля і тому „Сокіл" у Сокалі увійшов як репрезентант 5-ої сокільської раво-руської округи до краєвих сокільських змагунів до Львова, II-ге місце добула Рава Руська, III-те Вербиця, IV-те Потелич і V-те Річки. Крім цього треба згадати, що минулого місяця відбулися в Раві Руській змагання в бігу, у висліді яких І-ше місце добули побратими і посестри з Річок.

Нові Лугові станиці в повіті. В цьому році в останніх місяцях помітне захоплення молоді спортом і в раво-руському повіті. Видно це з того, що в часі від 30. червня до 20. липня ц. р. основано або внесено зголошення до староства на основання Лугів із таких місцевостей: зі Смолина, з Воробличина, з Білої і з Улицька Зарубаного. Коли до новоосновних лугових організацій додамо основані Луги у минулому році, то слід ствердити, що під сучасний мент існує 11 Лугів і 8 сокільських гнізд на просторі цілого повіту. На число місцевостей повіту такий стан спортової організації не найкращий і в імя доброго виховання молоді провідники культурно-освітних та економічних установ тих місцевостей, в яких нема ще спортової організації, мусять подбати про те, щоб негайно зорганізувати молодь у спортових товариствах.

Жнива в повіті. Жнива в повіті вже кінчаться. Коли порівняємо цьогорічний збір збіжжя з минулорічним, то слід ствердити, що в цьому році збіжжя хоч на солому краще як у минулому році, то на зерно менш видайні. Як нас інформують хлібороби, з одної копи жита можна буде намолотити не більше як 100 кг. (минулого року 150 кг.). Завдяки стійкій погоді більшість хліборобів уже вижала, а то й звезла своє збіжжя домів.

КРЕМЯНЕЦЬ.

Загальні збори Українбанку у Кремянці. Дня 3-го липня відбулися у Кремянці загальні збори членів Українського Кооперативного Банку, на які прибуло лише 54 членів на загальне число 1158 членів банку. Така мала кількість присутніх пояснюється тим, що збори скликано в невідповідному часі, коли значна більшість членів банку — селяни-хлібороби — зайнята косовицею. По статуту банку річні загальні збори мають бути скликані не пізніше квітня. Одначе правління банку вже від кількох років звикло собі звичку призначати збори на літо, підчас пильної хліборобської праці; і але на тому не виходить тому, що на збори прибувають у більшости тільки щирі прихильники та приятелі сучасного складу правління банку, які слухняно затверджують усе те, що їм предложить правління. Так було і цього року. Зі звідомлення правління видно, що за звітовий рік банк має отрат 2495 зол. 90 сот. Вкладкові операції стоять дуже зле, бо банк має 518 вкладчиків, що внесли вкладів лише на 3155 зол. або по 6 зол. на вкладчика. Акції дрібної ощадности банк не веде, хоч минулорічні загальні збори спеціяльно це доручили правлінню; одначе воно в цій справі нічого не зробило. Тай трудно йому щонебудь у цьому напрямку зробити, бо складається воно з пп. Алешкова і Шашкова, котрі своєю поведінкою себе так зарекомендували, що втратили всяке довіря місцевого громадянства. Банкові приходиться оперувати чужими грішми, позиченими на великий процент. Винен він польській центральній касі рільничих спілок 167.504 зол. 61 сот. і Державному Рільному Банкові 20.055 зол. 95 сот., разом 187.560 зол. 56 сот. Що торкається розпозичених банком грошей, то 1202 особи винні банкові суму 224.787 зол. 48 сот., у тому числі є сконвертованих позичок на 181.252 зол. 80 сот. у звітовому році признано членам 77 позичок на суму 5262 зол. Сплачено позичок лише на 11.256 зол. 70 сот. Залеглостей є 57 проц. Залягає 815 осіб на суму 90.192 зол., при чому залягає вже більше 1 року 149 осіб на суму 48.462 зол. Сума залеглих відсотків сягає коло 7.000 зол., при чому найбільш задовженими і найбільш неакуратними платниками є члени керуючих органів банку. Так наприклад голова правління п. Алешков винен банкові 7.260 зол., його дружина Зінаїда Алешкова винна 1530 зол. і відс. заплатила лише до 1. XI. 1937 р., його теща Марія Гулова винна 3880 зол., відсотки заплачено до 1. I. 1937 р., сестрінок п. Алешкової — Вишеславцев — винен 1630 зол., відсотки заплачено лише до 1. 8. 35 р. (не платить уже 3 роки), приятелька і кума голови Алешкова — Ніна Ділякіна винна 6651 зол. і відсотки не платить вже від 1935 року... Всього п. Алешков з родиною винен 20.971 зол. Другий член правління п. Шашков винен банкові 5.090 зол., відсотки заплатив по 1. 1. 1938 р.; його син В. Шашков винен 806 зол., відсотки заплатив до 1. XI. 1937 р. Цього роду позички нічим не забезпечені і вони в значній мірі перевищають платничі можливости пп. Алешкових та Шашкових. Така велика заборженість членів правління паралізує їхню енергію стягати борги з інших боржників банку, вони просто бояться, щоб їм не закидали євангельської істини: „Врачу, ісцілися сам!" Тим і пояснюється, чому загальні збори скликаються так пізно, коли вже пройшло пів року діяльности банку, тому уживаються заходи до того, щоб на зборах було якнайменше членів. Тільки при таких умовинах пп. Алешков і Шашков можуть утриматися при владі в банку, захищаючи свої особисті інтереси. Польський ревізійний союз, до котрого належить Українбанк, устами своїх ревізорів не один вже раз вказував на ті непорядки, які запанували в банку, остерігав перед наслідками і погрожував різними репресіями; але на це не звертають уваги і все робиться по старому. Одначе пора призадуматися над положенням банку, поки ще не пізно!

—o—

Спорт.

ПРОГРАМА НЕДІЛЬНИХ ЗМАГАНЬ.

Грище Сокола-Батька: год. 10.30 рано боксерська товариська стріча **Україна — Лєхія.** Обі дружини виступлять у своїх найкращих складах 8 ваг.

Грище Погоні: год. 5. попол. міжмістовий півфінальний метч за чашу президента держави: **Львів — Лодзь.**

Мостиська: Ювилей мостиської Скали і стріча **Україна (Львів) — Скала.**

Стрий: грище Погоні год. 5. попол. фінальна стріча за чашу Стрия: **Скала (Стрий) — Стриянка.**

Перемишляни: год. 4.30 попол. фінальний метч за вхід до В-класи: **Зоря (Львів) — Стшелєц** (Перемишляни.)

*

ЛОДЗЬ. ТІМ ПОЛЬЩІ — ГУНҐАРІЯ 1:0 (0:0).

Дуже бурхливий метч. Єдиної ворота для польської дружини стріляв Барам.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

ЛЕВАДА ПРЕЧИСТОЇ. Марійські леґенди. Переказав Антін Лотоцький. Видавництво ОО. Василіян. Жовква 1938. 16-ка, стор. 118.

НОВА РАДІСТЬ. Ювилейний молебен на 950-ліття хрещення Руси-України. Здадив о. Ст. Р. Нвидович. Заходом Крайового Комітету Свята Христіянської України. Львів 1938. 32-ка, стор. 30.

Театри.

Великий Театр:

Неділя 7. 8. год. 4. попол. „Гейша", год. 8. веч. оп. „Гейша".

Понеділок 8. 8. год. 8. веч. „Впімаймось життям" із Ст. Ярачем.

Вівторок 9. 8. год. 8. веч. „Впімаймось життям".

Середа 10. 8. год. 8. веч. „Шестий поверх".

Театр Ріжнородностей:

Від понеділка 11. 7. вечірками

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ВОРОХТА:
7. 8. Гетьман Полуботок.

ДЕЛЯТИН:
8. 8. Маруся Богуславка.
9. 9. Чесна Сусанна.
10. 8. Пісня Бескиду.
11. 8. Гетьман Полуботок.
12. 8. Мадяна.

НАДВІРНА:
13. 8. Пісня Бескиду.
17. 8. Чесна Сусанна.
18. 8. Пан Твардовський.
19. 8. Мадяна.
20. 8. Гетьман Полуботок.

Присилайте передплату.

у четвер листа від Гарлендерової, щоб прийшов вечором на стрічу недалеко залізничого шляху. Так теж сталося, але Футко не вернувся уже живим. Тіло Футка відвезли до військового шпиталю. Секція тіла виявила, що Футка вбили і тому обоїх Гарлендерів відставила поліція до диспозиції слідчого судді. Далі слідство виявило, що до Гарлендера приїздило часто двох мужчин: один на ровері, другий на мотоциклі. Критичного четверга один залізничник бачив у лісі ровер і мотоцикль, сперті до дерева. Над висвітленням подробиць смерти Футка працює слідча влада.

— Вбивство в кіоску. За Зеленою рогачкою при дорозі Львів—Ковельники згинув у ночі з пятниці на суботу власник кіоску 49-літній Казимир Добжанський, якого вбив ножем робітник Казимир Костка з Козельник. До кіоску зайшло опівночі трьох підхмелених робітників: Казимир і Станислав Костка та їх товариш Лянецьць. Вони випили в кіоску три пляшки пива і вимагали дальших пляшок. Добжанський заявив, що хоче вже спати і тому більше пива їм не дасть. Тоді то підчас сварки Казимир Костка вбив Добжанського, його приятельку Кароліну Волянін важко зранив у лице та в руку і відійшов зі своїм братом та товаришем. На крик важко раненої Волянін надбіг поліцай з далекої поліційної станиці і візвав каретку ратункового поготівля, що відвезла ранену до шпиталю. Поліція арештувала вбивника та його брата. Тіло вбитого відвезли до інституту судової медицини.

— Краєва хроніка. В ночі з 1. ц. м. згоріло збіжжя на полі Р. Слободян. Пожежа повстала з підпалу. — Над Городенщиною і Товмаччиною шалівала буря з градом і громами та заподіяла великі шкоди. В Семенівці, пов. Городенка грім поразив смертельно Марію Чукур. В Ігровиці, пов. Товмач згоріли від грому будинки І. Сіяка.

— Яка причина розмаху „Мейскей Млечарні Звйонзковей“ у Львові? На засіданні міської ради м. Львова 4. ц. м. виявилося, що міністерство хліборобства у Варшаві дало „Мейскій Млечарні Звйонзковей“ у Львові 600.000 зол. кредиту на розбудову підприємства. М. Львів підвищив свій уділ із 100.000 зол. до 134.000 зол. За цю суму „Мейска Млечарня“ має купити площу при вул. Городецькій під будову своєї фабрики. Радний Ротфельд виступив проти того, щоб м. Львів не дуже то анґажувалося в цю інвестицію, але його ніхто не слухав.

— 166.000 воєнних інвалідів у Польщі. Минулого року було в Польщі 166.733 воєнних й військових інвалідів; з того 127.649 поляків, 25.661 українців, 5.236 жидів, 3.884 білорусів, 3.595 німців, 656 москалів та 52 іншої народности.

— Страйк кравців у Лодзі. В Лодзі страйкує 500 кравців. Страйкарі домагаються управильнення ставок на найближчий сезон.

— Бойкот комуністичних організацій. Основування комуністичних ячейок у сколективізованих рільних господарствах Совітського Союзу стрічається з рішучим спротивом селян. Вони бойкотують комуністичні орґанізації і навіть переслідують тих, які за намовою чи під загрозою вступають до партії. І так у вороніжській окрузі існують ячейки комуністичної партії лише в 319-ох колхозах на загальне число 1239 колхозів. Крім того в 2.500 колхозах взагалі нема комсомольських ячейок. Це найкращий доказ, що село в СССР рішуче поборює вплив комуністичної партії, що в останніх часах може контролювати настрої селян лише через управи колхозів і управи машинно-тракторних станцій, що складаються виключно з комуністів.

— Олімпіяда в Гельсінґфорсі і Талліні? Естонська преса обговорює проект спортовців у справі допомоги Финляндії в орґанізації Олімпіяди в 1940 р. Проект передбачує частинне перенесення змагань до м. Таліна, що віддалене від Гельсінґфорсу лише 80 км., при чому в Таліні відбулись би мечеві змагання і кошівка. На днях виїде до Гельсінґфорсу спеціяльна делегація, щоб обговорити цей проект з олімпійським комітетом.

— Кілько збіжжя вивезуть Злучені Держави? Цьогорічний збір збіжжя більший на 13% від минулорічних зборів. З Америки надходять теж вістки про добрий урожай. Надвишку, що її зможуть вивезти Злучені Держави, обчисляють на 16 міліонів тон.

— Будова мавзолею в Римі. Мусоліні приняв братанка Ґарібальдія ґен. Етінія Ґарібальдія, який предложив проект будови памятника-мавзолею на історичнім горбі Янікулюм, в якому поховають тлінні останки італійських вояків, які боролися в 1848 і 1849 р. за здобуття Риму. Відслонення мавзолею відбудеться з весною в 1939 р. в 90-ті роковини боротьби з французькими військами під проводом маршала Удіно, князя Реджіо.

— В аптиках лише... хініна та йодина. В кількох полках червоної армії сибірської військової округи трапилися масові затроєння вояків мясом з хорих тварин на т. зв. „сибірську язву“. Санітарна служба не могла прийти з допомогою затроєним воякам, бо військові аптики цієї округи не дістали ніяких ліків в останніх чотирьох місяцях крім... хініни та йодини. У звязку з тим випадком арештували начальника санітарного відділу сибірської округи Перкова.

— Найбільша пожежа лісів навістила тепер стейт Колюмбію в Канаді. Офіційний комунікат каже, що пожежа обняла 100.000 акрів ліса. Боротьба з пожежою дуже трудна тому, що в кількох місцях невідомі злочинці попищили вужі, що ними допливає вода. Шкід покищо годі обчислити, бо ліси ще будуть дуже довго горіти. Перед пожежою виселено населення 9-ох міст. В одному місці згоріло 35 міліонів сягів дерева. Дим з моря полумені сягає до висоти 6.000 стіп і затемнює овид та засипує попелом вулиці м. Ванкуверу, що віддалене від місця катастрофи 100 миль.

— Попіл царської родини в сейфі банку? На сторінках париського щоденника „Парі Соар“, французький ґенерал Жанен оголосив ревеляції про перевезення тлінних останків розстріляного останнього царя Миколи II., цариці Олександри, сина Олександра і доньок Тетяни, Ольги, Марії та Анастазії перед 18-ти роками до Европи і переховання їх у сейфі великого банку в одній з держав, що сусідують з Францією. Ґен. Жанен був шефом французької військової місії в царській Росії, опісля командантом чеського леґіону на Сибірі. Ґен. Жанен запевняє, що в березні 1920 р. перевіз особисто тлінні останки царської родини з Росії через Китай до Европи, де переховував їх довший час в замку свого свояка коло Мен, де збудовано навіть спеціяльну каплицю. З ревеляції Жанена виходить, що по захопленні військами адм. Колчака Єкатеринбургу в 1919 р., де царя з його родиною розстріляли большевики з 16 на 17. липня 1918 р. у пивниці в домі Іпатієва, адм. Колчак доручив ґен. Дітріхові і судді Соколові відшукати тлінні останки царської родини. По довших зусиллях удалось устійнити всі подробиці траґічної ночі, віднайти місце, де большевики спалили тіло царя та його родини, а потім закопали в ямах від гранат. В ямі відшукано звуглені кости, руку цариці з відтятим пальцем та останки одіння. Тлінні останки перевезли Дітріх і Соколов до Пекіну. Тоді ґен. Жанен робив заходи, щоб Льондин дозволив перевезти ці тлінні останки до Анґлії, але дістав відмовну відповідь. Тому ґен. Жанен пе-
Тоді ґен. Жанен робив заходи, щоб Льондон до-
Франції у шкатулі, опечатаній у французькому посольстві. Вже у Франції великий князь Миколай Миколаєвич доручив передати тлінні останки останньому російському амбасадорові в Парижі Ґерсові, який зберіг їх у сейфі великого банку одної з держав, що сусідує з Францією.

— Різні вісти. В місцевости Асарі відкрив міністр суспільних справ Берцінс табор соколів, до якого зїхалося понад 2.000 соколів з цілої Латвії. — На пляжі в Перфіт коло Перпіньян знайшли пляшку з запискою такого змісту: Потапаємо недалеко роґа Креа наслідком дефекту мотору. Підписали: Кастільоні і Феррарі. Французька влада здогадується, що записка походить від летунів з літака національних військ що його зістрілили червоні недалеко Порт Бу. — Італійський наслідник престолу Гумберт князь Піємонту приїхав на замок Сарсе, де від кількох днів перебуває його дружина Марія з дітьми. — Міська управа м. Ковна заборонила вживати якихнебудь світляних сиґналів у місті.

Дописи.

МОНАСТИРИСЬКА.

Монастиреччина „Просвіті“. Імпрезова секція при філії „Просвіти“ влаштувала вже кілька імпрез для вшанування „Просвіти“ в її 70-літтю, а саме: Дня 26. VI. відбувся в Устю Зеленім районовий „День української молоді“. Свято відкрив голова філії д-р Горбачевський, промову виголосив Л. Рущак, привіт Просвіті II. Рибак. З декляматорів визначалися п. Гіпкова і С. Душенко. Співали хори з Монастириськ під упр. Н. Рибака, з Красієва під управою С. Кухаря і з Тростянець. Дня 12. VII. відбулося подібне свято в Вербовім при чому відбулося також посвячення Кооп. Дому. Посвячення доконав о. Танчин і виголосив відповідну проповідь. Після того відбулась академія. Промовляли д-р Горбачевський, М. Чайківський, Н. Пасічник, привіт склали Н. Рибак. Співали хори з Монастириськ і Красієва. Дня 17. VII. відбувся „День української молоді“ в Лядськім. Участь брали і представники околичних читалень і місцеві „Каменярі“ з вправами й танками. Гарно відтанцювали „Запорожця“ Бобрівчани. На жаль вразила відсутність громадян у церкві на богослуженні і поводі за б. просвітян. Співав хор тільки з Монастириськ, який прибув за око 20 км., а інші не могли навіть два кільометри пройти, бо влаштували у себе забаву! Знаменні промови виголосили п. п. М. Чайківський, Недільський і Шумикова. — Дня 24. VII. відбулося районове свято „Просвіти“ в Комарівці. Участь взяли: 10 читалень, „Луги“ з Вигнанки і Залісся, „Каменярі“ з Лядського, хори з Монастириськ і Лазарівки, як теж велике число гостей та представники філії з Монастириськ. Перед академією відбувся імпозантний похід учасників з бандерією й орхестрою через село на площу, де відбулася велика академія. Промови виголосили д-р Горбачевський, пп. Г. Олуд і Н. Рибак. Свято це, вперше від світової війни в Комарівці, полишило по собі дуже гарне вражіння.

РАВА РУСЬКА.

Свято Просвіти в Угнові. Ювилейні торжества з нагоди 70-ліття існування і праці Товариства „Просвіта“ започаткувало місточко Угнів „Днем Української Молоді“ в неділю 17. липня п. р. Це свято улаштував ювилейний комітет, зорганізований при читальні „Просвіти“ в Угнові під проводом голови читальні, одночасно й голови імпрезової секції, д-ра Івана Ковака при оживленій участи місцевого громадянства, зокрема молоді, згуртованої у читальні. Увечорі напередодні свята молодь прикрасила домівку читальні зверху зеленню, перетиканою малими національними прапорцями, над якими віяла великий жовтоблакитний прапор. Вікна читальняної домівки, як також вікна майже всіх українських домів в Угнові прикрашено ювилейними наліпками Товариства „Просвіта“. Майдан над рікою Солокією, де мало відбутися свято, прибрано також зеленню і на збудованій на ньому сцені уставлено театральні лаштунки. Над сценою прикріплено тризуб, окружений прапорцями та відзнаку „Просвіти“ у формі золотого промінистого сонця з написом „Просвіта“. Свято почалося 17. липня п. р. в годині 16-ій піднесенням прапору. При звуках національного гимну, що його відограла смичкова орхестра читальні „Просвіти“, піднесено маєстатично великий жовто-блакитний прапор на самий вершок 30-метрової щогли, вкопаної перед сценою, і прибраної теж жовтоблакитними стяжками. Після піднесення прапору мішаний хор відспівав „Просвіти зрадів ще“, а по відспіванні п. Яків Стирко виголосив святочну промову. По промові виголосили привіти: від Кружка Р. Ш. — о. декан Олекса Трешневський, від Філії Т-ва Охорони Воєнних Могил і кооперативного Банку Угнівщини — м-р Володимир Цетрин, від складу П. С. К. — дир. В. Мельник, від Філії Краєвого Т-ва Сільський Господар — п. В. Бас, від читальні „Просвіти“ в Угнові — д-р Іван Ковак. Вітання зложили також свої привіти представники читалень, а іменно з читальні „Просвіти“ у Вербиці, Піддубцях і Щепятині. На дальшу програму свята склалися такі точки: „Повставали козаченьки“ у виконанні мужеського хору, „Лицарям юнакам“ — збірна рецитація у виконанні Г. Косоноги, М. Ковалевського, М. Шустикевича, Н. Дорошівної, А. Скрипчук, В. Патер, Д. Косо-

НОВИЙ дім, 11 вільних літ, без такси, 4 мешкання, для купця трикімнатне вільне, 140 сажнів городу, бічна Потоцького 15.000. „Трансакція", Длугоша 1. 1623 3-3

КАМЯНИЦЯ новокомфортова, 15 літ вільних, без таксів, в середмісті, готівкою 55.000, банк 10.000. „Трансакція", Длугоша 1. 1623 3-3

НОВИЙ дім при трамваю, електрика, три мешкання, готівкою десять, банк 4.500 „Трансакція", Длугоша 1. 1623 3-3

ВІЛЛЯ з городом і садом, терпе трикімнатне мешкання з верандою вже вільне, при трамваю, бічна Листопада — 15.000. „Трансакція", Длугоша 1. 1623 3-3

ПАНСІОНИ

ЯМНА — комфортовий пансіон „СВІТЕЗЯНКА". Пляжа, купіль, всякі вигоди. Ціни поміркова̀ні. Українська управа. 1362 2-00

МОРШИН-ЖИВЕЦЬ. Український пансіон „СТЕФАНІЯ" (центр.) поручає сонішні гарні кімнати. Кухня дієтична. Ціни низькі. 1515 10-10

МЕШКАННЯ

ДВІ великі кімнати, передкімната, кухня, повний комфорт, перший поверх, сонішні, бальков, уже вільні — ВІЯТІВСЬКА ДВА, ріг Личаківської при трамвасній зупинці. Винаймає: Управа „Трансакція", Длугоша 1. 1620 3-3

ДВІ гарні кімнати, кухня, повітний комфорт, перший поверх, від 1. вересня, Тарновського 43, умовини в Управі „Трансакція", Длугоша 1. 1621 3-3

РІЖНІ

ПОВІДОМЛЯЄМО ВПАНІ, що працівниці фірми Штір — **Марися і Тося** і довголітній працівник фірми Нусбаум, відомий як **Сташко** відкрили своє власне заведення при вул. **Гродзіцьких 4,** бічна Ринку і поручаються ласкавим ВПаням. 1632 2-2

ЖАРІВКИ до 25 ватів 70 сот., ГОЛОСНИК детекторовий 8.50, ЛЯМПА двополумінна 6.—, ліхтарки, батерії „Даймон" — найдешевше ЦЕНТРАЛЯ ЖАРІВОК, Львів, Ринок 21. 1329 7-10

ВАЖНЕ ДЛЯ ПАНЬ! Тривка ондуляція за 4 зол. тільки у **МАРИСІ І ТОСІ** від Штіра, **Гродзіцьких 4.** 1632 2-2

ГОДИННИКИ і біжутерію найпрецизніше направить українська фірма П. Карпинця у Львові вул. Домініканська ч. 7. 1980 66-0

ВІЧНІ ПЕРА направляє найкраще „ПРЕЦИЗІЯ", тепер Шайнохи 1. 1557 4—10

ВИРІБ ДЗЕРКАЛ, шиби, рами, оправа образів найдешевше — шклярство В. СТЕЛЬМАХ, Коперника 22, тел. 245-79. 1572 4-15

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці під гарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА,** Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2041 76-100

ВЗУТТЯ посезонове продає **ТІЛЬКИ 8 ДНІВ** вже від 4.80 зол., магазин взуття В. ШТРАССЕР (передше Краза), Галицька 15 **(подвіря).** 1578 6-10

ТРИВКУ ондуляцію гарно і старанно, загравничим тетином виконує **Штір, Брама Андріолія** (Ринок 29). 1588 4-10

КОМПЛЕТНІ кухонні виправи — емалія 65.—, алюмініюм 99.—, з млинками, вагами і т. д. РЕНТШНЕР, Легіонів 37. 1645 1-6

ГОДИННИКИ стінні, кишеневі, на руку направляє прецизійно і найдешевше фірма: „ЧАСОМІР" Львів, Личаківська 10. 1629 2-6

Відомий зі своєї знаменитої кухні
РЕСТОРАН І КІМНАТИ ДО СНІДАНЬ

„Pomorzanka"

Львів, ул. Академічна 24.

запрошує П. Т. Знавців добрих страв і гарної вечорової музики — на знамениті вечері. Кухню ведуть першорядні кулінарні мистці. **Концерти славної сальонової орхестри „БАЙКА".** **Приступні ціни для всіх.**

ТЕЛ. 272-46

Шоферські курси

самоходові і мотоциклеві для аматорів і фахівців **ІНЖИНІРСЬКОЇ КООПЕРАТИВИ** приймають зголошення на курси **щодня при вул. ТОМІЦЬКОГО 14** (давна Коперника 54) для тих, що приїздять опіка. Наука їзди на новітніх самоходах. **Ціни знижені.**

ПАРАСОЛІ ГОРОДОВІ, ЖІНОЧІ МУЖЕСЬКІ І ДИТЯЧІ майже **ДАРОМ**

з найтриваліщих ґатунків і найновіших взорів поручає першорядна виробня парасолів **„СІКО"** давня відома фірма СІХЕР і КОРРЕС, ЛЬВІВ, ЛЕҐІОНІВ 29, в пасажі на право, зараз біля „ОРБІСУ". Направи і покриття виконуємо на місци майже даром. 2-10 Увага на адресу і число дому.

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

ІНТЕРНІСТ
Др. Ярослав Гиюилевич
ВЕРНУВСЯ
і ординує
у Львові, вул. Городецька 53 А. І. п.
1639, 2—3.

Спец. скірн., венер. недуг і косметики
Др. ФІШЕР
б. лікар (асистент) Клінік у Берліні, Празі, Відні орд. КІЛІНСЬКОГО 3 (напроти Від. Каварні) тел. 251-68. 2143

ЛІКАР
Степан Брик
ординує у внутрішніх недугах від 3—5. попол.
ЛЬВІВ, УЛ. ХМЕЛЬОВСЬКОГО ч. 15, II.
(бічна вул. Мохнацького).

УПРАВНЕНИЙ ДЕНТИСТ
Юлій Штайнвурцель
ЛЬВІВ, УЛ. ГОРОДЕЦЬКА 124
625 ВЕРНУВСЯ. 1-3

ОГОЛОШЕННЯ.

НОВООТВОРЕНА
Робітня ковдер
переробляє КОВДРИ по 2.50 зол.
Ринок, Брама Андріольго.
1162 -3 С. ДУБС.

БРАТИ ДМИТЕРКИ
єдине українське конц. підпр. самот. перевозове
Львів, Ринок 43, тел. 272-48
виконує всякі перевози до всіх і всяк місцевостей в краю — дешево, скоро і солідно. Спеціяльні авта для перевозу меблів, з відповідною кваліфікованою обслугою — дають гарантію 806 найкращої доставки. 1-50

Присилайте передплату

Найдешевші меблі
в українській кооперативі
АРХО
Львів, Корняктів 1. Тел.: 272-04

від ПОТУ
РІДКИЙ-ПРИ ПОЧЕННЮ НІГ
ПОРОШОК-ПРИ ПОЧЕННЮ НІГ
DINOL

Навіть для найвразливіщої цери і для новороджених і немовлят приклади — обмін — перешкоду
Аптикаря Візля
НІЖНЕ МИЛО з димом для дітей
виключна продаж
Аптека під „Звіздою" біля військової вежі
Перемишль

ПІТ
НІГ, РУК, ПАХВИН
і т. п. зникне при вживанні спеціяльного певного і нешкідливого патент. пудру **„CSAVE" 50 сот.**
Пробний пакет. **Перфумерія**
С. ФЕДЕРА
ЛЬВІВ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА 7.
Філія КОПЕРНИКА 15 а.
ФІЛІЯ: ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 18.

ПАРОВА **ПРАЛЬНЯ** ХЕМІЧНА і мистецька фарбарня **„ГДИНЯ"**
цим повідомляє Шан. П. Т. Клієнтів що **перенесла** свою робітню і контору прийнять на вул.
ЛЕЛЕВЕЛЯ 5. 6. тел. 110-46,
і з цієї нагоди уладжує **ДЕШЕВИЙ ТИЖДЕНЬ 2—8. VIII.** включно саме:

Рід мат.	Хем. чищен.	Фарбовання
Плащі	зол. 2·50	зол. 4—
Убрання	„ 2·50	„ 4—
Сукні	„ 1·40	„ 3—
Блюзка або светер	„ 0·75	„ 1·50

Замісцеві замовлення полагоджуємо як найскоріше.

Інж. Юрій Пясецький
держ. уповажнений інженер будови
Львів, Мучна 46, тел. 270-27
виконує усі праці з обсягу: будівництва та промислової і житлової архітектури
3—5

Кафлярська кооператива
„КЕРАМІКА"
ЛЬВІВ, ул. Шептицьких 16а
Телефон 296-19.
Виконує всякі кафлярські роботи солідно й на час.

Смачні сніданя, обіди і вечері, добрі напитки та перекуски тільки
В РЕСТОРАНІ
М. Кузишина
Перемишль, пл. На Брамі.

МЕБЛІ їдальні, спальні, кабінети, сальони, кухні, тапчани, матраці і декорації поручає
Віденська виробня столярсько-тапицерська
ІВАН ОРТНЕР
Львів, Сикстуська 41. Тел. 203-?8
948

КІР
Львів, Усійського 6
Тел. 280-88.
Станиславів, 3-го Мая 4. II.
ПЛЯНИ
КОШТОРИСИ
БУДОВИ

Навіть мурин біліє вживаючи цього мила
МИЛО
Біле
ВАШЕ ОЧКО
ГАЛИЦЬКА 1, РІГ РИНКУ

„ВОДОТЯГИ"
Бюро технічне і підприємство для інсталяцій водотягових, санітарних та огрівання.
Львів, вул. Подчинська 12. Станиславів, 3-го Мая 12.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошені шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, вналем і т. п. . . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. ...
Остання сторінка 1/2 . . . . . зол. ...
Остання сторінка 1/4 . . . . . зол. ...
Остання сторінка 1/8 . . . . . зол. ...

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ...